

Beretning

om

Dan Lynge-sagen

1. Udvalget for Forretningsordenens opgaver og arbejdets organisering

Undersøgelseskommissionen vedrørende Dan Lynge-sagen afgav den 19. september 2006 beretning.

Ifølge Forretningsorden for Folketinget skal alle beretninger fra undersøgelseskommissioner, der vedrører ministres, herunder afgåede ministres, forhold, behandles af Udvalget for Forretningsordenen med henblik på eventuel indstilling om ansvarsspørgsmålet, jf. Forretningsorden for Folketinget § 56, 1. pkt.

Udvalget for Forretningsordenen har nedsat et permanent underudvalg til den forberedende behandling af sager vedrørende undersøgelseskommissioner. Underudvalget skal således afgive udtalelse til Udvalget for Forretningsordenen til brug for dettes beretning eller betænkning til Folketinget vedrørende en eventuel indstilling om ansvarsspørgsmålet i forhold til ministre, herunder afgåede ministre, jf. Forretningsorden for Folketinget § 59, 1. pkt.

2. Afgrænsning af undersøgelseskommissioners opgaver

Af lov om undersøgelseskommissioner fremgår følgende:

»§ 4. Undersøgelseskommissionen har ikke dømmende myndighed.

Stk. 2. Undersøgelseskommissionen kan få til opgave at undersøge og redegøre for et faktisk begivenhedsforløb.

Stk. 3. Undersøgelseskommissionen kan endvidere få til opgave at komme med forslag til sådanne ændringer af love, administrative bestemmelser eller administrativ praksis, som undersøgelsen kan begrunde.

Stk. 4. Undersøgelseskommissionen kan i øvrigt få til opgave at foretage retlige vurderinger til belysning af, om der foreligger grundlag for, at det offentlige søger nogen draget til ansvar. En undersøgelseskommission kan dog ikke få til opgave at foretage retlige vurderinger til belysning af spørgsmålet om ministres ansvar.

Stk. 5. Er et medlem af undersøgelseskommissionen dommer, foretager undersøgelseskommissionen alene retlige vurderinger som nævnt i stk. 4 i det omfang, dommeren ikke finder det retssikkerhedsmæssigt betænkeligt.«

Det er således ikke undersøgelseskommissioners opgave, jf. lov om undersøgelseskommissioner § 4, stk. 4, at foretage retlige vurderinger af ministres forhold. Vurderinger af ministres politiske og/eller retlige ansvar tilkommer under hensyn til de særlige regler om ministeransvar udelukkende Folketinget, jf. grundlovens §§ 15 og 16.

3. Baggrunden for nedsættelse af undersøgelseskommissionen

Forud for nedsættelsen af undersøgelseskommissionen havde fra den 20. maj 2002 og i den følgende tid i medierne været omtalt en række forhold vedrørende Dan Lynges og politiets samarbejde. Det havde bl.a. været omtalt, at der mellem Dan Lynges og politiet havde været etableret et samarbejde, hvor Dan Lynges havde fungeret som agent for politiet, at Dan Lynges trods tilståelse af forskellige typer af kriminalitet undgik retsforfølgning, og at Dan Lynges havde fået udbetalt dusør.

I umiddelbar forlængelse af fremkomsten af de første oplysninger besluttede Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby at iværksætte en undersøgelse i medfør af retsplejelovens kapitel 93 c om straffesager mod politipersonale.

Den 24. maj 2002 stillede daværende folketingsmedlem Søren Søndergaard en række spørgsmål til justitsministeren i medfør af Folketingets forretningsordens § 20, herunder spørgsmål om, hvorvidt medarbejdere i Politiets Efterretningstjeneste (PET) havde været i direkte kontakt med Dan Lynges.

Den 24. april 2003 besluttede justitsminister Lene Espersen at nedsætte en undersøgelseskommission. Baggrunden herfor var bl.a., at en samlet gennemgang af de retlige rammer for statsadvokatens undersøgelse viste, at der kunne være spørgsmål i sagen, der ikke kunne forventes fuldt ud belyst ved statsadvokatens undersøgelse samt at en række habilitetsspørgsmål kunne opstå.

Den 15. september 2003 nedsatte fungerende justitsminister Brian Mikkelsen i medfør af § 1, stk. 1, i lov om undersøgelseskommissioner en kommission til undersøgelse af Dan Lynges-sagen.

4. Kommissoriet

Kommissoriet for undersøgelseskommissionens arbejde har været følgende:

»Justitsministeren nedsætter herved i medfør af § 1, stk. 1, i lov om undersøgelseskommissioner en kommission til undersøgelse af Dan Lynges-sagen.

Undersøgelseskommissionen har efter § 4, stk. 2, i lov om undersøgelseskommissioner til opgave at undersøge og redegøre for det samlede begivenhedsforløb, som knytter sig til politiets samarbejde med Dan Lynges såvel i forbindelse med efterforskning og bekæmpelse af rockerkriminalitet som i andre sammenhænge.

Undersøgelsen skal omfatte dels politiet – herunder Politiets Efterretningstjeneste – dels andre relevante myndigheder, herunder den overordnede anklagemyndighed og Justitsministeriet.

Kommissionens undersøgelse og redegørelse skal bl.a. omfatte de påstande om kritisable forhold i sagen, som er fremkommet i medierne og den offentlige debat, herunder påstande om:

- at politiets samarbejde med Dan Lynges skulle have været af en sådan karakter, at der har været tale om agentvirksomhed i strid med retsplejelovens regler,
- at politiet ikke skulle have taget de fornødne skridt i anledning af informationer fra Dan Lynges om bl.a. forestående attentater i rockermiljøet,
- at politiet uberettiget skulle have udbetalt pengebeløb (»dusør«) til Dan Lynges,
- at anklagemyndigheden uberettiget skulle have undladt at retsforfølge Dan Lynges i anledning af strafbare forhold, og
- at Justitsministeriet i besvarelsen af et spørgsmål fra Folketinget skulle have afgivet urigtige oplysninger om kontakter mellem Dan Lynges og politiet.

På baggrund af den beskrevne undersøgelse og redegørelse skal undersøgelseskommissionen efter § 4, stk. 4, i lov om undersøgelseskommissioner foretage retlige vurderinger til belysning af, om der foreligger grundlag for, at det offentlige søger nogen draget til ansvar.«

5. Undersøgelsens konklusioner

Kommissionen udtaler kritik af en række forhold vedrørende politiets håndtering af samarbejdet med Dan Lynges. Kommissionen angiver følgende forhold som kritiske:

- at oplysningerne om »Høvdingedrabet« ikke blev videregivet til rette myndighed (s. 1285),
- at oplysninger om Dan Lynges involvering i begået narkokriminalitet ikke blev nøjere opvejet og eventuelt forelagt anklagemyndigheden (s. 1285),
- at politiet ikke i tilstrækkelig grad sagde fra over for Dan Lynges initiativer, som bragte politiet i uacceptable situationer, hvor politiet var afskåret fra at gribe ind over for kriminelle handlinger (s. 1285),
- at politiet udleverede fortrolige oplysninger til Dan Lynges, som gik ud over, hvad formålet til-sagde (s. 1283) og
- at politiet bragte sig selv i en situation med hensyn til anbringelse af ulovlige våben, hvor man var nødt til at bruge retssystemet på en principielt forkert måde (s. 1270).

Kommissionen har vurderet, at der ikke i forløbet har været tale om overtrædelse af retsplejelovens forbud mod anvendelse af civile agenter. Det problematiske i forløbet af samarbejdet har i første række været, at der ikke i tilstrækkelig grad har været styring af og kontrol med samarbejdet. Den manglende styring har efter kommissionens opfattelse sammenhæng med, at der har været en betydelig uklarhed med hensyn til »kommandoveje« for håndteringen af arbejdet.

Kommissionen peger endvidere på, at det langvarige samarbejde, hvor kontakten var overladt til én kontaktperson, indebar en risiko for, at kontaktpersonens evne til at forholde sig kritisk til meddelerens oplysninger og adfærd svækkedes med tiden, hvilket forløbet også illustrerer. Kommissionen kritiserer, at Rejseafdelingen ikke i det lange forløb sørgede for en ordening, hvor andre end kontaktpersonen løbende vurderede samarbejdet og sikrede, at der blev reageret adækvat på oplysningerne fra meddeleren.

Ved meddelelse af oplysninger om allerede begået og pådømt kriminalitet – Høvdingemordet – kritiserer kommissionen således, at der ikke blev taget initiativ til at forelægge Dan Lynges oplysninger, som måtte anses for nye, for Københavns Politi eller Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby. Som en følge heraf blev der ikke foretaget en vurdering af oplysningernes betydning for den afsluttede straffesag og en vurdering af, om der i anledning af oplysningerne skulle iværksættes en strafforfølgning af Dan Lynges.

Kommissionen kritiserer endvidere, at uanset at en række oplysninger fra Dan Lynges om egne og andres deltagelse i kriminalitet var af upræcis karakter, burde der være taget stilling til disse oplysninger.

Kommissionen finder dog ikke, at der er grundlag for at søge enkeltpersoner draget til ansvar for det ledelsesmæssige svigt.

Kommissionen har endvidere som en del af undersøgelsen redegjort for, om Justitsministeriet i besvarelsen af spørgsmål fra Folketinget har afgivet urigtige oplysninger om kontakter mellem Dan Lynges og politiet. I den forbindelse anfører kommissionen følgende i beretningen:

– Undersøgelsen har vist, at der havde været en direkte kontakt mellem Dan Lynges og en medarbejder hos PET inden for det såkaldte non-proliferationsområde (ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben), men ikke inden for andre områder. Dette forhold var Justitsministeriets embedsmænd og justitsministeren bekendt med forud for besvarelsen af spørgsmål nr. S 2267 i Folketinget.

– Kommissionen har taget stilling til de faktiske omstændigheder ved besvarelsen af spørgsmålet og har konstateret, at Justitsministeriet besluttede at besvare spørgsmålet specifikt, for så vidt angår PET's deltagelse i området for rockerbekæmpelse, selv om spørgsmålet efter sin ordlyd ikke var begrænset til dette område.

– Kommissionen konstaterer, at et svar gående ud på, at der ikke havde været direkte kontakt inden for området for rockerbekæmpelse isoleret set ikke indeholder objektivt urigtige oplysninger.

– Som følge af begrænsningerne i lov om undersøgelseskommissioner har flertallet af kommissionens medlemmer afstået fra at tage stilling til, om svaret efter sin formulering tilstrækkeligt tydeligt præciserer præmisserne for svaret, idet en sådan stillingtagen vil indebære stillingtagen til spørgsmål om ministeransvar, hvad enten der er grundlag for at overveje et ansvar, eller der ikke er et sådant grundlag.

– Et medlem af kommissionen er ikke enig i denne afgrænsning og udtaler, at svaret ikke burde have været udformet som sket, men da svaret ikke indeholder urigtige oplysninger, er der ingen anledning til, at et tjenstligt eller retligt ansvar søges gennemført.

6. Underudvalgets behandling af sagen

Underudvalget modtog den 19. september 2006 beretningen fra undersøgelseskommissionen til undersøgelse af Dan Lyngesagen, jf. UUF alm. del – bilag 4, samling 2005-06.

Formanden for Folketingets Udvalg for Forretningsordenen bad ved brev af 25. september 2006 formanden for underudvalget om at foretage det fornødne med henblik på sagens videre behandling, jf. UUF alm. del – bilag 5, samling 2005-06.

Underudvalget har behandlet undersøgelseskommissionens beretning i 8 møder med henblik på at vurdere, om de beskrevne forhold i undersøgelsesberetningen vedrørende justitsminister Lene Espersen kan begrunde, at der bliver gjort et ansvar gældende. Det er derimod ikke underudvalgets opgave at vurdere embedsmændenes forhold.

I forbindelse med offentliggørelsen af undersøgelseskommissionens beretning udtalte justitsminister Lene Espersen bl.a., »at kommissionen peger på nogle konkrete, kritisable forhold vedrørende politiets styring og håndtering af samarbejdet med Dan Lyngesagen. Dette må selvsagt ikke gentage sig.« Der henvises derudover til justitsminister Lene Espersens svar til Folketingets Retsudvalg på spørgsmål nr. 564 (2005-06) og spørgsmål nr. 3, jf. UUF alm. del – bilag 6 og 8.

Rigsadvokaten har i mellemtiden – i marts 2005 – fastsat nye regler for politiets og anklagemyndighedens kontakt med meddelere. Disse regler fastslår bl.a., at politikredsens ledelse har det overordnede ansvar for samarbejdet med meddeleren, og ledelsen skal godkende, at en person anvendes som meddeler, ligesom ledelsen løbende skal holde sig orienteret om samarbejdet med meddeleren og de oplysninger, som den pågældende giver politiet, jf. UUF alm. del – bilag 24.

Ved brev af 10. oktober 2006 bad underudvalget om justitsminister Lene Espersens eventuelle kommentarer inden den 10. november 2006 til undersøgelseskommissionens beretning, jf. UUF alm. del – bilag 1. Justitsminister Lene Espersen har ved brev af 9. november 2006 kommenteret undersøgelseskommissionens beretning, jf. UUF alm. del – bilag 9 og 11.

Ved brev af 21. december 2006 bad underudvalget justitsminister Lene Espersen om et møde, hvori justitsministeren med udgangspunkt i de betragtninger, som ministeren gav udtryk for i sin besvarelse til underudvalget den 9. november 2006, redegjorde nærmere for sine synspunkter, herunder spørgsmålet om angivelse af præmisser for svar på spørgsmål fra Folketinget, samt redegjorde for, om og hvorledes disse synspunkter vil påvirke fremtidige besvarelser, jf. UUF alm. del – bilag 17.

Mødet blev afholdt den 24. januar 2007 for åbne døre, jf. UUF alm. del – bilag 18, 21, 22 og 25. Mødet blev afholdt under iagttagelse af de retsgarantier, der er beskrevet i Folketingets forretningsordens kap. XVIII. Dette indebar, at ministeren havde ret til en bisidder, jf. forretningsordenens § 57, hvilket ministeren var gjort opmærksom på i et brev fra underudvalget, jf. alm. del – bilag 17.

Ministeren afstod fra at have bisidder med. Fra mødet blev i overensstemmelse med forretningsordenens § 57, stk. 1, udarbejdet et referat, jf. alm. del – bilag 25.

Mødet drejede sig alene om justitsministerens svar til Folketinget og havde ikke karakter af en supplerende undersøgelse til klarlæggelse af faktiske forhold, hvorfor der ikke var grundlag for at gøre ministeren bekendt med, hvilke faktiske forhold en undersøgelse ville omfatte, jf. forretningsordenens § 58.

Justitsministeren gentog på mødet – og i lighed med hvad der fremgår af justitsministerens brev til underudvalget af 9. november 2006 – at: »Den måde, som svaret til Søren Søndergaard blev udformet på, havde alene ét formål, nemlig at udvise størst mulig åbenhed om Politiets Efterretningstjenestes arbejde, samtidig med at de nødvendige hensyn til fortroligheden om tjenestens virksomhed blev iagttaget«.

Af Folketingets forretningsordens § 58 fremgår, at den involverede minister skal have lejlighed til på baggrund af udkast til udtalelse fra underudvalget at afgive en skriftlig udtalelse til udvalget og til i et møde med udvalget at redegøre nærmere for sine synspunkter. I overensstemmelse hermed har underudvalget ved brev af 3. maj 2007 givet justitsminister Lene Espersen lejlighed til senest den 11. maj 2007 at afgive en skriftlig udtalelse til underudvalget vedrørende underudvalgets udkast til udtalelse, jf. UUF alm. del – bilag 33. Justitsminister Lene Espersen har ved brev af 10. maj 2007 svaret, at udkastet til udtalelse ikke giver anledning til yderligere bemærkninger, jf. UUF alm. del – bilag 34.

Ifølge Folketingets forretningsordens § 59, 1. pkt., skal underudvalget afgive udtalelse til Udvalget for Forretningsordenen til brug for dettes beretning eller betænkning til Folketinget. I overensstemmelse hermed sendte underudvalget den 16. maj 2007 sin udtalelse til Udvalget for Forretningsordenen, jf. UUF alm. del – bilag 35.

7. Udvalgets behandling af sagen

Udvalget modtog den 19. september 2006 beretningen fra undersøgelseskommissionen til undersøgelse af Dan Lyngesagen. Ved brev af 25. september 2006 bad udvalgets formand formanden for underudvalget om at foretage det nødvendige med henblik på sagens behandling, jf. UUF alm. del – bilag 5, samling 2005-06. Udvalget modtog ved brev af 16. maj 2007 underudvalgets udtalelse, jf. UFO alm. del – bilag 50. Udvalget har på baggrund af underudvalgets udtalelse behandlet sagen i 1 møde.

8. Politiske bemærkninger

Udgangspunktet for underudvalgets arbejde er de undersøgelsesberetninger, som undersøgelseskommissioner udarbejder, men underudvalget kan undtagelsesvis foretage mindre undersøgelser til belysning af en sag, jf. forarbejderne til kapitel XVIII i Folketingets forretningsorden, jf. UUF alm. del – bilag 2.

Efter underudvalgets opfattelse har undersøgelseskommissionens beretning om Dan Lyngesagen, hvori bl.a. de faktiske forhold er grundigt beskrevet, kunnet danne udgangspunkt for underudvalgets forberedende behandling af sagen. Der er således ved underudvalgets behandling af Dan Lyngesagen ikke fundet behov for at iværksætte yderligere undersøgelser eller andre tiltag til brug for vurderingen af, om et ansvar kan gøres gældende over for justitsminister Lene Espersen.

Udvalget noterer sig undersøgelseskommissionens skarpe kritik af samarbejdet med Dan Lyngesagen og noterer sig, at kommissionen ikke har fundet grundlag for at søge enkeltpersoner draget til ansvar for det ledelsesmæssige svigt.

Udvalget har noteret sig de nye retningslinjer fra Rigsadvokaten vedrørende anvendelsen af meddelere og går ud fra, at disse retningslinjer vil forebygge, at noget lignende kan ske igen, og hvis det alligevel skulle ske, så muliggør, at enkeltpersoner kan drages til ansvar, da der så vil være sket overtrædelse af klare retningslinjer.

Af § 5 i lov om ministres ansvarlighed fremgår, at

»En minister straffes, hvis han forsætligt eller af grov uagtsomhed tilsidesætter de pligter, der påhviler ham efter grundloven eller lovgivningen i øvrigt eller efter hans stillings beskaffenhed.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder anvendelse, såfremt en minister giver Folketinget urigtige eller vildledende oplysninger eller under Folketingets behandling af en sag fortier oplysninger, der er af væsentlig betydning for Tingets bedømmelse af sagen«.

Det er fast antaget, at ministre ikke er forpligtiget til at svare på spørgsmål fra Folketinget. En sådan pligt fremgår ikke af grundloven eller af lovgivningen i øvrigt. Det er således også fast antaget, at en minister efter § 20, stk. 4, i Folketingets forretningsorden ikke er retligt forpligtet til at besvare § 20-spørgsmål. Vælger en minister imidlertid at svare, skal han svare korrekt og fyldestgørende.

I forhold til oplysninger af fortrolig karakter er det endvidere almindeligt antaget, at bestemmelsen i lov om ministres ansvarlighed ikke i sig selv giver Folketinget en særlig adgang til at afkræve en minister fortrolige oplysninger. En vis selvstændig betydning for vurderingen af spørgsmålet om omfanget af en ministers pligt til at give Folketinget oplysninger, selv om de er af fortrolig karakter, ligger dog i, at ministeren ikke over for Folketinget må fortie oplysninger af væsentlig betydning for Folketingets bedømmelse af sagen. Ministeren kan i den forbindelse ikke i almindelighed gøre gældende, at fortielsen var berettiget, fordi den oplysning, der var tale om at videregive, var fortrolig. Ministeren må i de tilfælde, hvor ministeren ikke ønsker at videregive oplysningen, gøre opmærksom på, at oplysninger af betydning for sagen foreligger, men at de som følge af fortrolighedshensyn ikke videregives, eller ikke kan videregives, f.eks. i en offentligt tilgængelig besvarelse af et § 20-spørgsmål.

Lov om ministres ansvarlighed § 5's betydning ligger i, at ministre er forpligtet til at give korrekte og fyldestgørende oplysninger, hvis ministeren udtaler sig.

Udvalget udtaler, at muligheden for at stille spørgsmål til en minister er et af de værktøjer, som Folketinget har til rådighed med henblik på at kontrollere regeringen.

Det er en fundamental del af det demokratiske parlamentariske system, at Folketinget i udøvelsen af sin kontrolfunktion kan stille spørgsmål, og at regeringen leverer korrekte og fyldestgørende svar til Folketinget. At svarene skal være korrekte og fyldestgørende bidrager til gennemsigtigheden i det parlamentariske arbejde, og eventuelle uklarheder og fortielser i svar på spørgsmål vil kunne forringe denne gennemsigtighed og vil umiddelbart eller senere kunne medføre tvivl om forståelsen af ministerens svar.

Udvalget ønsker at fastholde den norm for ministersvar, der er fastlagt i praksis, således som det fremgår af notatet fra Lovsekretariatet af 14. december 2004, jf. UUF alm. del – bilag 2. Fra dette notat kan der bl.a. henvises til ambi-sagen, jf. notatets s. 4, note 11, og s. 6-7, hvori et flertal i Udvalget for Forretningsordenen fandt at måtte præcisere: »at ethvert svar fra en minister i sig selv skal opfylde kravene i ministeransvarlighedsloven, og at det ikke kan forudsættes, at man blot senere kan supplere eller korrigere svar, hvis udvalget måtte ønske det, f.eks. i form af opfølgende spørgsmål.« På den anden side er det i det parlamentariske system en forudsætning, at Folketinget optræder som et aktivt kontrollerende organ og stiller opfølgende spørgsmål, såfremt der er tvivl om forståelse af en ministerbesvarelse.

Udvalget har noteret sig undersøgelseskommissionens konklusioner. Hvad angår justitsminister Lene Espersens omstridte besvarelse af spørgsmål nr. S 2267, bemærker udvalget, at det kan give anledning til uheldige misforståelser, hvis en minister ved sit svar indlægger en begrænsning, der ikke er forudsat i spørgsmålets formulering.

Et flertal i udvalget med undtagelse af EL finder dog ikke anledning til en kritik i det konkrete tilfælde, da justitsministerens svar efter sit indhold er korrekt, og da der ikke synes at have været noget ønske om at vildlede Folketinget og offentligheden, idet formålet med svaret var at vise størst mulig åbenhed.

Et mindretal i udvalget (EL) ønsker at udtale en skarp kritik af ministerens svar. Ministeren har forklaret, at hun var bekendt med, at der havde været kontakt mellem PET og Dan Lyngé. Men det fremgår ikke klart af ministerens svar, at svaret er begrænset til kun at dreje sig om rockerkriminalitet. Som det fremgår af Lovsekretariatets notat af 14. december 2004, jf. UUF alm. del – bilag 2, så bør en minister gøre opmærksom på, når et spørgsmål kun besvares delvis. Spørgsmålet blev stillet i forbindelse med en offentlig debat om, i hvilket omfang myndighederne havde haft kontakt med Dan Lyngé, og ministerens svar havde den konsekvens, at de fleste opfattede det, som om der ikke havde været nogen kontakt overhovedet mellem PET og Dan Lyngé. Såfremt Folketinget accepterer, at en minister kan komme med et sådant svar uden at oplyse, at spørgsmålet kun er besvaret delvis, så vil konsekvensen jo være, at Folketinget, hver gang der kommer et svar, skal stille en byge af spørgsmål. I den konkrete sag ville det f.eks. have været nødvendigt at spørge: Har der været kontakt mellem PET og Dan Lyngé i forhold til økonomisk kriminalitet? Har der været kontakt mellem PET og Dan Lyngé i forhold til sædelighedskriminalitet? Har der været kontakt mellem PET og Dan Lyngé i forhold til voldskriminalitet? Har der været kontakt mellem PET og Dan Lyngé i forhold til narkokriminalitet? Først når man nåede til spørgsmålet: »Har der været kontakt mellem PET og Dan Lyngé i forhold til våbenhandel?«, kunne man forvente et korrekt svar.

P.u.v.

CHRISTIAN MEJDAHL

Materialet er optrykt efter ønske fra udvalget

Baggrundsmateriale vedrørende Folketingets opfølgning på beretninger afgivet af undersøgelseskommissioner m.v.

UUF alm. del – bilag 2 (uddrag)

Lovsekretariatets notat af 14. december 2004 om ministres oplysningspligt i forhold til Folketinget.

1. Indledning

Den 15. december 2004 er justitsministeren indkaldt i samråd i Retsudvalget om ministerens besvarelse af 12. juni 2002 af spørgsmål nr. S 2267 af 24. maj 2002 fra Søren Søndergaard, MF (Dan Lyngesagen).

Anne Baastrup (SF) har i den anledning bedt Lovsekretariatet om en skriftlig redegørelse for retsstillingen vedrørende ministres oplysningspligt i forhold til Folketinget, jf. herved bestemmelsen i ministeransvarlighedslovens § 5, stk. 2, om ministres pligt til at give korrekte og ikke-vildledende oplysninger til Folketinget.

Som bilag vedlægges en kommenteret oversigt over nogle konkrete eksempler fra de senere år, hvor spørgsmålet om ministres oplysningspligt i forhold til Folketinget har været rejst.

2. Ministre har ingen almindelig pligt til videregive oplysninger til Folketinget, herunder pligt til at besvare spørgsmål fra Folketinget

Der er ikke i grundloven eller i lovgivningen i øvrigt fastsat generelle regler, som pålægger den offentlige forvaltning en almindelig pligt til at videregive oplysninger til Folketinget. Pligt til på bestemte områder at videregive oplysninger kan dog følge af særlige bestemmelser i lovgivningen.

Ministeren er heller ikke forpligtet til at svare på spørgsmål fra Folketinget. En sådan pligt måtte i givet fald fremgå af grundloven eller af lovgivningen i øvrigt. Folketinget kan ikke ensidigt med hjemmel i Folketingets forretningsorden pålægge en minister at besvare spørgsmål.¹ Der henvises i øvrigt til den statsretlige litteratur herom.²

Det er således også fast antaget, at en minister efter § 20, stk. 4, i Folketingets forretningsorden ikke er retligt forpligtet til at besvare § 20-spørgsmål.³

¹ Modsætningsvis gælder der en pligt for ministre til at svare ved forespørgsler, jf. grundlovens § 53, parlamentariske kommissioner, jf. grundlovens § 51, og undersøgelseskommissioner, jf. lov om undersøgelseskommissioner § 11.

² Se f.eks. Henrik Zahle, *Dansk Forfatningsret* 1 (2001), side 336-37, Peter Germer, *Statsforfatningsret*, 3. udg. (2001), side 54-55, og Lars Busck, *Folketingets kontrol med forvaltningen* (1988), side 57. Der kan endvidere henvises til Lovsekretariatets notat af 8. december 2003 om ministres adgang til at afvise at besvare spørgsmål i henhold til Folketingets forretningsordens § 20, stk. 4 og 11, Folketingsåret 2003-04, Folketingets Forretningsorden, alm. del – bilag 25.

³ Folketingets forretningsorden indeholder i § 20 regler for folketingsmedlemmernes adgang til at indhente oplysninger om et offentligt anliggende hos en minister ved spørgsmål til den enkelte minister til enten skriftlig eller mundtlig be-

Der er dog en parlamentarisk tradition for, at ministeren svarer på de spørgsmål, der ligger inden for ministerens ressort.

3. Ministeren skal svare rigtigt og fuldstændigt, hvis ministeren svarer på spørgsmål fra Folketinget

Efter ministeransvarlighedslovens § 5, stk. 1, kan en minister straffes, hvis han forsætligt eller ved grov uagtsomhed tilsidesætter de pligter, der påhviler ham efter grundloven eller lovgivningen i øvrigt eller efter hans stillings beskaffenhed.

Herudover fremgår følgende af lovens § 5, stk. 2:

”Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder anvendelse, såfremt en minister giver Folketinget urigtige eller vildledende oplysninger eller under Folketingets behandling af en sag fortier oplysninger, der er af væsentlig betydning for Tingets bedømmelse af sagen.”⁴

Det fremgår af forarbejderne til ministeransvarlighedsloven samt den juridiske litteratur, at rækkevidden af de pligter, der i henhold til ministeransvarlighedsloven påhviler en minister, må fastlægges i praksis.⁵

Et af de spørgsmål, som har været rejst,⁶ er spørgsmålet om, i hvilket omfang en minister, f.eks. i forbindelse med besvarelse af spørgsmål fra Folketinget, er berettiget eller ligefrem forpligtet til at videregive *fortrolige* oplysninger,⁷ som forvaltningen er i besiddelse af, til Folketinget.

I den juridiske litteratur er det antaget,⁸ at lovgivningens almindelige regler om tavshedspligt, der kan være til hinder for videregivelse af fortrolige oplysninger mellem forskellige myndigheder, *ikke* i almindelighed er til hinder for, at en minister af egen drift, eller fordi et folketingsudvalg beder om det, videregiver fortrolige oplysninger, når oplysningerne efter ministerens skøn må antages at være af betydning for udvalgets behandling af en sag.⁹ Der kan imidlertid i sådanne tilfælde være anled-

svarelse (§ 20-spørgsmål). Adgangen har altid været ledsaget af en adgang for en minister til at erklære, at vedkommende ikke ser sig i stand til at besvare et spørgsmål, jf. forretningsordenens § 20, stk. 4. Bestemmelsen omhandler både situationer, hvor en minister ikke kan svare, og hvor den pågældende ikke ønsker at svare.

⁴ Ministeransvarlighedsloven (herunder § 5) omhandler kun ministrenes *retlige* ansvar og kun deres embedsførelse som ministre. Ministrene kan af kongen eller Folketinget tiltales for deres embedsførelse, jf. grundlovens § 16. Rigsretten påkender de mod ministrene for deres embedsførelse anlagte sager. Om ministrenes *politiske* ansvar, se afsnit 4 i notatet.

⁵ Jens Peter Christensen har i Ministeransvar (1997) foretaget en grundig gennemgang af nogle konkrete eksempler fra praksis, herunder eksempler fra de senere år, hvor spørgsmålet om ministres pligt til ved besvarelse af folketings-spørgsmål at svare rigtigt og fuldstændigt har været rejst. Der henvises herom til det vedlagte [bilag](#).

⁶ Navnlige har det været gjort gældende, at en minister, som følge af lovgivningens almindelige og specielle regler om tavshedspligt, i vidt omfang skulle være afskåret fra at give Folketinget oplysninger af fortrolig karakter, jf. John Vogter og Jens Erik Stausbøll i Juristen nr. 8/1990, side 353-365, Tavshedspligt over for Folketinget.

⁷ Dvs. oplysninger, som ikke (i øvrigt) er almindeligt tilgængelige efter offentlighedslovens regler om aktindsigt. Om en minister er berettiget eller forpligtet til at videregive oplysninger til Folketinget afgøres i praksis ikke efter reglerne i offentlighedsloven. Offentlighedsloven har dog den betydning, at en minister er berettiget (og forpligtet) til at videregive oplysninger til Folketinget, i det omfang oplysningerne omfattes af den almindelige adgang til aktindsigt.

⁸ Jf. den i note 6 nævnte artikel i Juristen.

⁹ Som det er påpeget i den i note 6 nævnte artikel i Juristen, er møderne i selve *Folketingssalen* efter grundlovens § 49 som udgangspunkt offentlige, jf. også § 37 i Folketingets forretningsorden. Forhandlingerne i salen optrykkes ordret i Folketingstidende, Folketingets forhandlinger, og bliver derved tilgængelige for alle interesserede. Dette indebærer, at en minister (eller et folketingsmedlem) fra Folketingets talerstol som altovervejende hovedregel *ikke* kan omtale fortrolige oplysninger. Tilsvarende betragtninger gør sig gældende med hensyn til § 20-spørgsmål og svar herpå, da spørgsmål og svar offentliggøres i Folketingstidende. Det ovenfor anførte vedrører derfor først og fremmest videregivelse af fortrolige oplysninger til *Folketingets udvalg*, i hvilke forhandlinger m.v. ikke er offentligt tilgængelige, og for hvilke der i almindelighed gælder tavshedspligt.

ning til at fremhæve tavshedspligten over for folketingsudvalget, der naturligvis skal behandle oplysningerne med den fornødne fortrolighed.¹⁰

Muligheden for at videregive fortrolige oplysninger til *folketingsudvalg* gælder i almindelighed også, selv om oplysningerne er omfattet af særlige tavshedspligtbestemmelser. Videregivelse vil således alene være udelukket, hvis tavshedspligtbestemmelsen efter sit indhold, på baggrund af klare motivudtalelser eller lignende giver et sikkert holdepunkt for, at også Folketinget (i praksis folketingsudvalget) skal være afskåret fra at modtage oplysningerne

Uden for de tilfælde, hvor der i lovgivningen er gennemført en særlig regulering af spørgsmålet, er retsstillingen mellem forvaltningen og Folketinget (folketingsudvalget) således den, at der består et ret, men ingen pligt til at videregive oplysninger af fortrolig karakter. I hvilket omfang sådanne oplysninger bør videregives, må afgøres på grundlag af en *konkret afvejning* fra område til område. På en lang række områder må denne afvejning føre til, at oplysningerne normalt videregives for at sikre, at Folketinget (udvalgene) har det fornødne saglige grundlag for at gennemføre lovgivning på et område eller for, at Folketinget (udvalgene) kan udføre den fornødne parlamentariske kontrol med forvaltningen. På andre områder kan navnlig hensynet til den enkeltes private eller erhvervs-mæssige forhold, hensynet til andre lande og mellemfolkelige institutioner eller hensynet til regeringens beslutningsproces og parlamentariske stilling over for Folketinget dog føre til, at bestemte oplysninger ikke videregives eller kun videregives under særlige omstændigheder. Drejer det sig om oplysninger om enkeltpersoners privatliv, f.eks. helbreds-mæssige forhold eller skattebetaling, bør der udvises en betydelig tilbageholdenhed med at videregive konkrete oplysninger, medmindre disse oplysninger er afgørende for Folketingets (et udvalgs) stillingtagen til en bestemt sag. I vurderingen af, om en fortrolig oplysning skal videregives, kan også indgå, om udvalget i stedet kan orienteres om en sags principielle problemstillinger i generel eller anonymiseret form.¹¹

Oplysninger, som er af *særlig* fortrolig karakter, f.eks. oplysninger af betydning for statens sikkerhed, og som efter deres indhold kun bør være tilgængelige for en stærkt begrænset personkreds, kan der også være grund til ikke i almindelighed at videregive til Folketinget (udvalgene). I stedet kan der fra område til område etableres en ordning, hvor oplysningerne videregives til f.eks. parlamentariske udvalg med ganske få medlemmer, som i øvrigt har en særlig indsigt i området.¹²

Det er almindeligt antaget, at bestemmelsen i ministeransvarlighedslovens § 5, stk. 2, ikke i sig selv giver Folketinget en særlig adgang til at afkræve en minister fortrolige oplysninger.¹³ Bestemmelsens betydning ligger i, at vedkommende minister (f.eks. ved besvarelse af § 20-spørgsmål) er forpligtet til at give rigtige og fuldstændige oplysninger, *hvis* ministeren udtaler sig.

En vis selvstændig betydning for vurderingen af spørgsmålet om omfanget af en ministers pligt til at give Folketinget oplysninger, selv om de er af fortrolig karakter, ligger dog i, at ministeren ikke under behandlingen af en sag i Folketinget må fortie oplysninger af væsentlig betydning for Folketingets bedømmelse af sagen. Ministeren kan i den forbindelse ikke i almindelighed gøre gældende, at fortielsen var berettiget, fordi den oplysning, der var tale om at videregive, var fortrolig. Ministeren må i de (særlige) tilfælde, hvor ministeren ikke ønsker at give oplysningen, *gøre opmærksom*

¹⁰ En egentlig tavshedspligt, som kan håndhæves gennem anvendelse af straf, gælder, hvis forholdet omfattes af straffelovens § 152, hvorefter den, som virker i offentlig tjeneste eller hverv, herunder hvervet som folketingsmedlem, og som uberettiget videregiver eller udnytter fortrolige oplysninger, kan straffes. En oplysning er fortrolig, "når den ved lov eller anden gyldig bestemmelse er betegnet som sådan, eller når det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde den for at varetage væsentlige hensyn til offentlig eller private interesser".

¹¹ Jf. den i note 6 nævnte artikel i Juristen (nr. 8/1990, side 364-65).

¹² Jf. den i note 6 nævnte artikel i Juristen, side 365.

¹³ Jf. Lars Busck, Folketingets kontrol med forvaltningen (1988), side 57 f, forudsætningsvis forarbejderne til ministeransvarlighedslovens § 5, Folketingstidende 1963-64, tillæg A, sp. 262 f, og John Vogter og Jens Erik Stausbøll i Juristen nr. 8/1990, Tavshedspligt over for Folketinget.

på, at oplysninger af betydning for sagen foreligger, men at de, som følge af nærmere angivne (fortroligheds)hensyn, ikke videregives, eller ikke kan videregives f.eks. i et åbent møde i Folketingssalen eller i en offentligt tilgængelig besvarelse af et § 20-spørgsmål.¹⁴

4. Ministerens politiske ansvar

Hvis en minister f.eks. ved besvarelsen af § 20-spørgsmål ikke overholder sin sandhedspflicht over for Folketinget eller vildleder Folketinget m.v., kan den pågældende minister (også) drages politisk til ansvar herfor. Det politiske ansvar kan gøres gældende uden et egentligt ansvarsgrundlag, blot på grundlag af politiske uoverensstemmelser.¹⁵

Det politiske ansvar kan komme til udtryk i form af kritik eller misbilligelse af ministerens embedsførelse. I yderste konsekvens kan Folketinget vedtage et mistillidsvotum efter grundlovens § 15, der i stk. 1 bestemmer, at ”Ingen minister kan forblive i sit embede, efter at Folketinget har udtalt sin mistillid til ham”.¹⁶

Litteratur:

Max Sørensen: Statsforfatningsret, 2. udgave, ved Peter Germer (1973)

Henrik Zahle: Dansk forfatningsret 1 (2001)

Henrik Zahle: Dansk forfatningsret 2 (2001)

Peter Germer: Statsforfatningsret, 3. udgave (2001)

Lars Busck: Folketingets kontrol med forvaltningen (1988)

Jens Peter Christensen: Ministeransvar (1997)

John Vogter og Jens Erik Stausbøll: Juristen nr. 8/1990, side 353-365

¹⁴ Jf. den i note 6 nævnte artikel i Juristen.

¹⁵ Ansvarsgrundlaget for det politiske ansvar er retligt ubundet i den forstand, at der ikke gælder nogen juridisk norm for, hvilke forhold ved en ministers embedsførelse eller person Folketinget skal eller kan lægge til grund for sin vurdering af, om et mistillidsvotum skal besluttes. Henrik Zahle anfører i sin statsret, at begrundelsen for en beslutning om mistillid til en minister kan søges hvor som helst – fra ”en indsigtfuld kritik af ministerens politik til ubehag ved ministerens hårfarve”, jf. Henrik Zahle, Dansk forfatningsret 2 (2001), side 195. Der henvises i øvrigt til Jens Peter Christensen, Ministeransvar (1997), kapitel 24 om det politiske ansvar.

¹⁶ Udtrykker Folketinget mistillid til statsministeren, indebærer det, at hele regeringen må gå af, medmindre statsministeren udskriver valg, jf. grundlovens § 15, stk. 2. Som det fremgår af § 15, er det Folketinget, der gør det politiske ansvar gældende ved at udtale sin mistillid til en fagminister eller statsministeren. Dette sker ved en simpel flertalsbeslutning. Det politiske ansvar, i form af vedtagelse i Folketinget af et mistillidsvotum til statsministeren eller til en fagminister, er kun sjældent blevet gjort gældende. Vedtagne mistillidsvota mod regeringer har siden systemskiftet i 1901 kun forekommet tre gange, ligesom Folketinget aldrig har vedtaget et mistillidsvotum mod enkeltministre, jf. Jens Peter Christensen, Ministeransvar (1997), side 522-523.

Eksempler på sager om ministres oplysningspligt i forhold til Folketinget, jf. herved ministeransvarlighedslovens § 5, stk. 2

Der findes en række sager om ministres oplysningspligt i forhold til Folketinget/pligt til at give rigtige og fuldstændige oplysninger om et sagsforhold, hvis ministeren udtaler sig. En del sager har været undersøgt af kommissionsdomstole m.v., men undersøgelser har også været gennemført af folketingsudvalg.

De følgende eksempler er ikke udtømmende, men er nogle konkrete eksempler primært fra de senere år, hvor spørgsmålet om ministres oplysningspligt i forhold Folketinget m.v. har været rejst.¹⁷

Det mest gennemgående tema i de sager, som Jens Peter Christensen har behandlet i sin doktorafhandling *Ministeransvar* fra 1997, er spørgsmålet om ministerens sandhedspligt over for Folketinget og dets udvalg.¹⁸

Til tider har sandhedstemaet i kommissoriet for undersøgelserne været formuleret således, at det har påhvilet det undersøgende organ at vurdere, om Folketinget er blevet orienteret ”fyldestgørende”, eller om Folketinget har fået ”urigtige eller mangelfulde oplysninger”. I de fleste tilfælde er spørgsmålet om ministres sandhedspligt imidlertid indgået som element i vurderingen af, om nogen af de involverede embedsmænd eller ministre havde gjort sig skyldige i ”fejl og forsømmelser” for eksempel i relation til behandlingen af bevillingsmæssige spørgsmål.

Som det fremgår af *Ministeransvar* (kapitel 6-19), har undersøgelsesorganerne i flere af sagerne kritiseret, at ministrene har afgivet ufyldestgørende eller ukorrekte oplysninger eller har fortiet oplysninger over for Folketinget eller dets udvalg. Dette er sket, uden at man direkte har foretaget nogen subsumption af det konkrete tilfælde under ministeransvarlighedslovens § 5, stk. 2 (eller før 1964 straffeloven). Man har bestræbt sig på alene at tage stilling til, om de afgivne oplysninger ud fra en rent faktisk vurdering har været fyldestgørende og korrekte.

Jens Peter Christensen påpeger i *Ministeransvar* (side 360-61), at der formentlig er to principielt forskellige opfattelser af, hvor alvorligt sandhedspligten skal tages. Den ene opfattelse er den, at ministres svar og oplysninger til Folketinget indgår i et partipolitisk spil, som giver nogen betydelige friheder, jf. herom nedenfor. Den anden opfattelse er, at ministeransvaret er en helt fundamental del af det demokratisk-parlamentariske system, at Folketinget i udøvelsen af sin kontrolfunktion er særdeles afhængig af at kunne stille spørgsmål og få dem korrekt besvaret, og at ministeransvarets funktion derfor uomgængeligt er knyttet til den forudsætning, at stillede spørgsmål besvares i overensstemmelse med sandheden, jf. herom nedenfor.¹⁹

I. Sager, der har været undersøgt af kommissionsdomstole m.v.

Kjærbølsagen:²⁰ Den 30. januar 1959 forliste Den Kgl. Grønlandske Handels nyeste skib m/s ”Hans Hedtoft” på sin første rejse under en orkan i farvandet ved Kap Farvel, og alle 95 ombordværende druknede. Efter forliset blev der i pressen rejst spørgsmål om forsvarligheden af vintersejlad i Grønland. Det blev i den forbindelse fremdraget, at besejlingen af Grønland i vintermånederne allerede tidligere, i 1957, havde været kritiseret, og det blev i samme forbindelse hævdet, at davæ-

¹⁷ De konkrete sager er behandlet i Jens Peter Christensen, *Ministeransvar* (1997) samt i *Undersøgelseskommissioner, Embedsmandsansvaret & Folketingets Rolle med kommentarer af Oliver Talevski m.fl.* (2002).

¹⁸ Jf. *Ministeransvar*, side 359. Jens Peter Christensen benytter udtrykket *sandhedspligt* over for Folketinget i relation til de embedspligter, der fremgår af bestemmelsen i ministeransvarlighedslovens § 5, stk. 2, jf. *Ministeransvar*, side 49 og 359 ff. Udtrykket er derfor anvendt i bilaget.

¹⁹ *Ministeransvar*, side 360-61. Jf. i øvrigt og Lars Nordskov Nielsen, *Politikere om embedsmænd: Behov for åbenhed og offentlig debat*, side 67-79 i Marius Ibsens m.fl. (red.), *Folkestyre og Forvaltning* (1994).

²⁰ Sagen er udførligt omtalt i *Ministeransvar*, kapitel 6 og kapitel 20.2.

rende grønlandsminister Johannes Kjærbøl i marts 1957 havde besvaret et spørgsmål i Folketinget om forsvarligheden af vinterbesejlingen af Grønland på en ufyldstgørende og vildledende måde. Til at undersøge sagen blev nedsat et undersøgelsesudvalg bestående af tre dommere, der tog stilling til den rejste kritik af Kjærbøls embedsførelse. Det var undersøgelsesudvalgets konklusion, at grønlandsminister Johannes Kjærbøl, da han (den 13. marts 1957) i Folketinget besvarede folketingsmedlem Augo Lynges spørgsmål om forsvarligheden af vinterbesejling af Grønland, havde fremført en række oplysninger (fra nogle kaptajner) om forsvarligheden af vintersejlad i Grønland med større vægt, end oplysningerne kunne bære. Til grund for undersøgelsesudvalgets vurdering om, at grønlandsministerens besvarelse var ufyldstgørende og vildledende, lå den ikke direkte udtalte norm, hvorefter en minister har en forpligtelse til, når vedkommende besvarer et spørgsmål i Folketinget, at *svare på en fyldstgørende og korrekt måde, således at væsentlige oplysninger ikke forties for Folketinget*.²¹ Undersøgelsesudvalgets vurdering blev sanktioneret af Folketinget, da man som afslutning på andenbehandlingen af et forslag til beslutning om rigsretstiltale mod Johannes Kjærbøl vedtog en motiveret dagsorden, hvorefter man tog undersøgelsesudvalgets vurdering til efterretning og understregede det *beklagelige* i Kjærbøls embedsførelse. Sagen gav ikke i øvrigt anledning til konsekvenser, herunder rigsretstiltale.

Aaberg-sagen:²² Sagen vedrørte spørgsmålet om Statens Byggeforskningsinstituts afvisning af at anerkende, at et staldventilationsanlæg (konstrueret af fabrikant C.P. Aaberg) havde særlige egenskaber af betydning for staldklimaet samt sagsbehandlingen i forbindelse hermed. Efter sit kommissorium skulle kommissionsdomstolen i sagen alene vurdere, om ansatte i den offentlige forvaltning, men ikke ministre, havde gjort sig skyldige i fejl og forsømmelser. Da forskellige boligministre havde deltaget i sagsbehandlingen og truffet afgørelser i sagen, måtte kommissionsdomstolen imidlertid konstatere, at den ikke kunne komme uden om at foretage en vurdering af forskellige boligministres embedsførelse i forbindelse med besvarelser af spørgsmål fra folketingsmedlemmer. Vurderingen blev foretaget på grundlag af en norm for *korrekt information* af Folketinget, men domstolen fandt ikke, at der var blevet misinformeret eller givet urigtige oplysninger. Sagen fik derfor ikke retlige eller politiske konsekvenser i forhold til de involverede ministre.

Dagpengesagen:²³ Kernen i dagpengesagen var, om staten var berettiget til at udbetale refusion af arbejdsløsheds-kassernes udgifter til dagpenge m.v. på forskud, samt hvorledes der burde forholdes med renteafkastet af de forskud, som kasserne modtog. Der blev først foretaget en dommerundersøgelse af sagen, der konstaterede en række fejl og forsømmelser, men som ikke tog stilling til den individuelle ansvarsplacering. Efter betydelig politisk strid med beskyldninger om politisk forfølgelse vedtog Folketinget at opfordre regeringen til at nedsætte en kommissionsdomstol med det sigte at foretage den individuelle ansvarsplacering. I sin vurdering af de involverede ministres ansvar lagde kommissionsdomstolen til grund, at embedsmændenes manglende rådgivning diskulperede ministrene. Vurderingen af de to arbejdsministres manglende initiativer blev overladt til Folketinget, men med en vis ledsagende præmisangivelse. I sin stillingtagen til beretningen lagde Folketingets flertal disse præmisser til grund, både for den retlige og den politiske vurdering af ministre-

²¹ Kjærbølsagen var den reelle anledning til, at ministeransvarlighedsloven i 1964 og ikke mindst lovens § 5, stk. 2, blev gennemført. Urigtige eller vildledende oplysninger eller fortielser i forbindelse med besvarelse af folketingsspørgsmål ville på daværende tidspunkt kunne begrunde et strafansvar efter straffelovens §§ 156 og 157 om (forsætlig) ikke-opfyldelse af tjenesteplichter m.v. Jens Peter Christensen anfører i Ministeransvar, side 362, at vurderet i forhold til ministeransvarlighedsloven, således som den blev vedtaget i 1964, ville Kjærbøls svar i objektiv forstand kunne henføres under lovens § 5, stk. 2.

²² Sagen er udførligt omtalt i Ministeransvar, kapitel 14 og kapitel 20.2.

²³ Sagen er udførligt omtalt i Ministeransvar, kapitel 11 og kapitel 20.2.

nes embedsførelse.²⁴ Dommerundersøgelsen vurderede i modsætning til kommissionsdomstolen sandhedsværdien af en række svar og redegørelser fra arbejdsministeren til Folketinget og lagde i den forbindelse en norm om *korrekt og fyldestgørende information* til grund. Dommerundersøgelsen konkluderede, at ministrenes svar på visse punkter havde været ukorrekte og ufyldstgørende. Justitsministeriet anfægtede dommerundersøgelsens kritik af ministrenes svar,²⁵ men Folketingets flertal tilsluttede sig *kritikken*.

Folketinget erklærede sig dog enig med Justitsministeriet i det generelle synspunkt, at besvarelser af folketingssspørgsmål i sagens natur må være relativt kortfattede, således at besvarelsen må koncentreres om, hvad der antages at være det væsentligste i spørgsmålet. Jens Peter Christensen anfører i Ministeransvar, side 363, at i kravet om – eller snarere retten til – kortfattetthed rimeligvis må ligge, at ministersvar på folketingssspørgsmål ikke (altid) i enhver henseende kan være udtømmende, men kortfattetheden må på den anden side ikke betyde, at svaret reelt bliver vildledende, misvisende eller urigtigt. Retten til kortfattetthed skal administreres loyalt af ministeren.

Sagen fik ikke i øvrigt konsekvenser i forhold til de involverede ministre.

Sagen om salg af aktier i Kryolitselskabet Øresund A/S.²⁶ Også i sagen om salg af aktier i Kryolitselskabet Øresund A/S var spørgsmålet om ministerens overholdelse af sandhedspligten det centrale problem. Spørgsmålet var, om grønlandsminister Tom Høyem mod bedre vidende havde givet Folketinget og Finansudvalget vildledende oplysninger om kryolitforekomsten i Grønland forud for beslutningen om salget af statens aktier i selskabet. Den dommerundersøgelse, der blev iværksat i sagen, konkluderede i sin beretning, at det ikke var tilfældet. Beretningen indebar således ikke nogen kritik af grønlandsministeren.

Ved vurderingen af, om oplysningerne i det for sagen centrale aktestykke var misvisende, synes undersøgelsesdommeren efter Jens Peter Christens opfattelse (jf. Ministeransvar) at have tillagt det betydning, at oplysningerne i aktestykket hverken under udvalgsbehandlingen eller folketingsdebatten blev kritiseret for at være upræcise, og at der ikke blev stillet spørgsmål til ministeren, der nødvendiggjorde fremskaffelsen af yderligere oplysninger. Jens Peter Christensen anfører (i Ministeransvar, side 364), at det er vanskeligt at se relevansen af undersøgelsesdommerens synspunkt. Det kan for vurderingen af, om en ministers oplysninger til Folketinget har været misvisende eller ufyldstgørende, efter Jens Peter Christensens opfattelse ikke være afgørende, at Folketinget på tidspunktet for oplysningernes afgivelse ikke har kritiseret disse eller krævet dem uddybet. Manglende reaktion fra Folketingets side kan skyldes, at Tinget ikke på tidspunktet for oplysningernes afgivelse besad tilstrækkelig viden til at forstå eller til at burde forstå, at ministerens svar måske var ufyldstgørende. Dette var tilfældet i sagen, idet notater og oplysninger, som siden hen gav anledning til, at dommerundersøgelsen blev iværksat, ikke var kendt, hverken af ministeren eller af Folketinget, på tidspunktet for Finansudvalgets og Folketingets behandling af aktiesalget.²⁷

²⁴ Kommissionsdomstolens beretning i anledning af undersøgelse af statens forskudsvisse udbetalinger til arbejdsløshedskasserne til dækning af udgifter til arbejdsløshedsdagpenge mv. Beretning afgivet af Udvalget for Forretningsordenen den 30. maj 1986, Folketingstidende 1985-86, tillæg B, sp. 2355 ff.

²⁵ Justitsministeriet anførte, at besvarelsen af folketingssspørgsmål m.v. i sagens natur måtte være relativt kortfattede, således at besvarelsene koncentrerer om det væsentlige i spørgsmålet.

²⁶ Sagen er udførligt omtalt i Ministeransvar, kapitel 12 og kapitel 20.2.

²⁷ I den nedenfor omtalte såkaldte *ambisag* gav flertallet i Udvalget for Forretningsordenen udtryk for en retsopfattelse svarende hertil. I sagen havde to ministre over for udvalget givet udtryk for, at Folketingets Skatte- og Afgiftsudvalg åbenbart havde anset skatteministerens besvarelse af et spørgsmål for at være tilfredsstillende, idet der ikke blev stillet opfølgende spørgsmål. Heroverfor fandt flertallet i Udvalget for Forretningsordenen at måtte præcisere, ”at ethvert svar fra en minister i sig selv skal opfylde kravene i ministeransvarlighedsloven, og at det ikke kan forudsættes, at man blot senere kan supplere eller korrigerer svar, hvis udvalget måtte ønske dette f.eks. i form af opfølgende spørgsmål”. Et noget tilsvarende synspunkt har Det særlige Undersøgelsesudvalg (”Stavad-udvalget”), nedsat af Folketinget i anledning af *Spar Nord-sagen*, jf. hermed nedenfor, givet udtryk for. I udvalgets beretning om sagen fastslår udvalget såle-

Sagen om landbrugsfondene:²⁸ Spørgsmålet om, hvorvidt en minister kan se mere afslappet på sandhedspigten i tilfælde, hvor vedkommende minister finder, at det stillede spørgsmål er af såkaldt ”politisk” karakter (jf. ovenfor), og om ministeren kan forholde sig på tilsvarende måde i tilfælde, hvor ministeren forventer, at spørgeren allerede kender til de forhold, hvorom spørgsmålet drejer sig, dukkede op i sagen om landbrugets fonde. I relation til besvarelsen af et mundtligt spørgsmål fra folketingsmedlem Ole Stavad under Folketingets behandling af et beslutningsforslag tilkendegav landbrugsminister Niels Anker Kofoed over for den kommissionsdomstol, der blev nedsat i sagen, at han var klar over, at han ikke havde svaret på det, som Ole Stavad spurgte om. Ole Stavads spørgsmål var, forklarede Niels Anker Kofoed for kommissionsdomstolen, politisk, og han fik derfor et politisk svar igen. Kommissionsdomstolen mødte landbrugsministerens svar med en mild kritik, idet retten blot fastslog, at ministerens svar kunne have været klarere. Nogen vurdering af det berettigede i ministerens handlemåde og det af ham anførte ræsonnement foretog kommissionsdomstolen ikke. Der henvises i øvrigt til Ministeransvar, kapitel 16.

Sagen om den kreative bogføring i Skatteministeriet:²⁹ I sagen dukkede det synspunkt på ny op, at det måtte være af betydning for ministerens sandhedspflicht, om et spørgsmål til ministeren måtte betragtes som ”politisk”. I relation til et svar på et spørgsmål fra Folketingets Finansudvalg gjorde skatteminister Anders Fogh Rasmussen gældende, at det afgivne svar kunne forsvares med, at det stillede spørgsmål var udslag af politisk drilleri, hvor det måtte være en ministers ret at foretage en politisk vurdering af, hvornår det rigtige tidspunkt var inde for at give en fyldestgørende og udtømmende orientering af Finansudvalget. Dette synspunkt fandt ikke kommissionsdomstolens tilslutning, og det blev således ikke i denne sag accepteret, at ministeren på et politisk spørgsmål kunne give et politisk svar. Det pågældende kritikpunkt vedrørte et spørgsmål fra Finansudvalget, som domstolen fandt var blevet besvaret ufyldstgørende. Ved vurderingen af dette forhold lagde kommissionsdomstolen den ikke direkte formulerede norm til grund, at *væsentlige oplysninger af betydning for Folketingets (Finansudvalgets) stillingtagen ikke må foreholdes dette*. Da det stillede spørgsmål præcist vedrørte omfanget af budgetoverskridelser og omposteringer i Skatteministeriet for en række nærmere angivne år, fandt kommissionsdomstolen, at det var en fejl, at Skatteministeriet ikke i sit svar havde omtalt en række omposteringer i disse år, som Rigsrevisionen havde påtalt. Om de øvrige kritikpunkter i sagen, som kommissionsdomstolen gjorde gældende i relation til skatteminister Anders Fogh Rasmussens embedsførelse (disse kritikpunkter vedrørte også spørgsmålet om ministerens information af Folketinget og Finansudvalget) henvises til Ministeransvar, kapitel 18 og kapitel 20.2. Sagen fik som konsekvens, at skatteminister Anders Fogh Rasmussen *gik af*, som følge af, at kommissionsdomstolen havde karakteriseret flere af hans svar til Folketinget/Finansudvalget som *urigtige, behæftede med fejl eller meget uklare*.

Tamilsagen: I betænkningen fra Udvalget for Forretningsordenen udtrykte flertallet i udvalget ”alvorlig misbilligelse” af tidligere statsminister Poul Schlüter og ”misbilligelse” af tidligere justitsminister H.P. Clausen i anledning af de oplysninger, som de havde afgivet til Folketinget. Som præmis for denne kritik henviste flertallet til undersøgelsesrettens beretning, hvor en række af de to ministres oplysninger til Folketinget var blevet karakteriseret som misvisende/vildledende og/eller urigtige, og hvor undersøgelsesretten havde konkluderet, at oplysningernes manglende kvalitet måtte have stået de to ministre klart. Det politiske flertal i Udvalget for Forretningsordenen fastslog som grundlag for den udtalte politiske kritik af de to tidligere ministre, at de begge havde brudt ministeransvarlighedslovens § 5, stk. 2.³⁰ Sagen fik som konsekvens, at statsminister Poul Schlüter *gik*

des, at upræcist formulerede spørgsmål ikke fritager en minister fra forpligtelsen til at give fyldestgørende besvarelser, og at sådanne spørgsmål ikke legitimerer tilsvarende upræcise svar eller såkaldte ikke-svar.

²⁸ Sagen er udførligt omtalt i Ministeransvar, kapitel 16 og kapitel 20.2

²⁹ Sagen er udførligt omtalt i Ministeransvar, kapitel 18 og kapitel 20.2.

³⁰ Betænkning og indstilling vedrørende tamilsagen. Betænkning blev afgivet af Udvalget for Forretningsordenen den 2. juni 1993, og den er optrykt i Folketingstidende 1992-93, tillæg B, sp. 1607 ff.

af, bl.a. efter at flere af de oplysninger, han havde afgivet til Folketinget, af undersøgelsesretten blev karakteriseret som *misvisende* og *urigtige*.

II. Sager, der har været undersøgt af folketingsudvalg

Spar Nord-sagen:³¹ Det særlige Undersøgelsesudvalg ("Stavad-udvalget") blev nedsat i medfør af en motiveret dagsorden vedtaget den 14. oktober 1994 under en forespørgselsdebat om Sparekassen Nordjyllands overtagelse af engagementer fra Himmerlandsbanken. Udvalget havde som opgave at undersøge, om ministre ved fejl eller forsømmelser havde afgivet mangelfulde eller forkerte oplysninger til Folketinget, som kunne give anledning til at drage de pågældende til ansvar.³² Udvalget fastslog, at upræcist formulerede spørgsmål ikke fritager en minister fra forpligtelsen til at give fyldestgørende besvarelser, og det legitimerer ikke tilsvarende upræcise svar eller såkaldte ikke-svar. På det tekniske plan er Folketinget ikke i stand til at matche et ministerium og almindelige folketingsmedlemmer kan ikke have overblik over alle (skatte)tekniske detaljer. I en række tilfælde konstaterede udvalget i sin beretning, at der af statsminister Poul Nyrup Rasmussen og skatteminister Ole Stavad var blevet afgivet "ufyldestgørende", "problematiske" og "kritisable" m.v. besvarelser til Folketinget. I de fleste af disse tilfælde konstaterede udvalget imidlertid, at de to ministre pga. mangelfuld orientering fra deres embedsmænd ikke havde vidst eller burdet vide bedre, og ministrene gik derfor fri for kritik. Kun i et enkelt tilfælde – hvor skatteminister Ole Stavad afgav et efter udvalgsflertallets opfattelse *vildledende "ikke-svar"*, og hvor dette, i overensstemmelse med ministerens egen forklaring for udvalget, skete helt bevidst – rejste udvalget kritik af ministeren. Ole Stavad var på det tidspunkt allerede *gået af* som følge af sagen.

Ambisagen:³³ Sagens baggrund var, at Folketinget på skatteministerens forslag i december 1987 havde vedtaget indførelse af et nyt arbejdsmarkedsbidrag (ambien) på 2 ½ pct. af virksomhedens momsgrundlag, samtidig med at arbejdsgiverens bidrag til en række arbejdsmarkedsordninger blev afskaffet. Ved dom af 31. marts 1992 fandt EF-Domstolen, at ambibidraget var i strid med Rådets sjette momsdirektiv. På denne baggrund besluttede Folketinget ved en motiveret dagsorden, vedtaget den 23. april 1992, at Udvalget for Forretningsordenen skulle klarlægge forløbet i sagen, herunder spørgsmålet om, i hvilket omfang Folketinget havde modtaget mangelfulde eller forkerte oplysninger. Udvalgets arbejde mundede ud i en beretning (afgivet den 17. marts 1993). Udvalgets flertal tilkendegav, at man anså skatteminister Anders Fogh Rasmussens besvarelse af et spørgsmål fra Skatte- og Afgiftsudvalget vedrørende forslag til lov om arbejdsmarkedsbidrag for ikke at være rigtigt. Flertallet ønskede "klart at udtrykke *misbilligelse af den urigtige besvarelse*". Skatteminister Anders Fogh Rasmussen var forinden beretningens afgivelse fratrådt som skatteminister som følge af sagen om Skatteministeriets kreative bogføring, jf. herom ovenfor.

³¹ Sagen er omtalt i Ministeransvar, side 528 og 565-567.

³² Det særlige Undersøgelsesudvalgets beretning af 29. juni 1995 om ministres håndtering af sagen om Sparekassen Nordjyllands overtagelse af visse engagementer i Himmerlandsbanken. Beretningen er optrykt i Folketingstidende 1994-95, tillæg B, sp. 1092 ff.

³³ Sagen er omtalt i Ministeransvar, side 532 og 564.

Besvarelsen af 23. oktober 2006 af spørgsmål nr. 564 (2005-06) vedrørende Dan Lyngesagen fra Folketingets Retsudvalg

UUF alm. del – bilag 6

Spørgsmål:

»Ministeren bedes med henvisning til, at beretningen fra Undersøgelseskommissionen i Dan Lyngesagen peger på nogle kritisable forhold vedrørende politiets styring og samarbejde med Dan Lynges redegørelse for, hvordan politiet og anklagemyndigheden forholder sig til kritikken, og hvilke konsekvenser ministeren mener, at kritikken får for samarbejdet med meddelere i fremtiden, herunder om der er behov for eventuelle ændringer?«

Svar:

I beretningen fra Undersøgelseskommissionen i Dan Lyngesagen, peger kommissionen bl.a. på nogle konkrete, kritisable forhold vedrørende politiets styring og håndtering af samarbejdet med Dan Lynges.

Som jeg tilkendegav i den pressemeddelelse, jeg udsendte i forbindelse med kommissionens afgivelse af beretningen, er der tale om forhold, som naturligvis ikke må gentage sig. Jeg er derfor tilfreds med, at Rigsadvokaten – efter et grundigt forarbejde – i marts 2005 har fastsat detaljerede retningslinier for politiet og anklagemyndighedens kontakt med meddelere.

Reglerne fastslår bl.a., at politikredsens ledelse har det overordnede ansvar for samarbejdet med meddeleren, og at ledelsen således skal godkende, at en person anvendes som meddeler, og løbende holde sig orienteret om samarbejdet med meddeleren og de oplysninger, som den pågældende giver til politiet.

Som det fremgår, er der således allerede taget initiativ til at forhindre, at lignende forhold gentager sig, og jeg finder derfor ikke, at der er anledning til at tage yderligere initiativer.

Justitsministerens besvarelse af 31. oktober 2006 af spørgsmål nr. 3 vedrørende Dan Lyngesagen fra Folketingets Retsudvalg

UUF alm. del – bilag 8

Spørgsmål:

”Det fremgår af beretningen afgivet af Undersøgelseskommissionen i Dan Lyngesagen for så vidt angår vurdering af tilrettelæggelsen af og ansvarsforholdene i relation til politiets samarbejde med Dan-Lyngesagen, herunder politiets håndtering af oplysninger om kriminelle forhold, at kommissionen ikke finder tilstrækkeligt grundlag for at udtale, at de ledelsesmæssige svigt har haft karakter af egentlig forsømmelighed, således at der kunne være grundlag for at søge nogen draget til ansvar.

Mener ministeren, at der på grundlag af beretningen på dette punkt er grundlag for, at det offentlige søger nogen embedsmænd draget til ansvar for fejl og forsømmelser?”

Svar:

Som omtalt i spørgsmålet peger Undersøgelseskommissionen i Dan Lyngesagen i sin beretning, der blev afgivet den 19. september 2006, på nogle konkrete, kritisable forhold vedrørende politiets styring og håndtering af samarbejdet med Dan Lyngesagen. Kommissionen finder dog ikke, at der er grundlag for at søge enkeltpersoner draget til ansvar for disse forhold.

Jeg tager til efterretning, at kommissionen ikke finder, at der er grundlag for at søge enkeltpersoner draget til ansvar, og jeg har ikke nogen grund til at anlægge en anden vurdering end kommissionen.

Det er naturligvis vigtigt, at de kritisable forhold ikke gentager sig. Jeg er derfor tilfreds med, at Rigsadvokaten – efter et grundigt forarbejde – i marts 2005 har fastsat detaljerede retningslinier for politiets og anklagemyndighedens kontakt med meddelere. Reglerne fastslår bl.a., at politikredsens ledelse har det overordnede ansvar for samarbejdet med meddeleren. Ledelsen skal således godkende, at en person anvendes som meddeler, og løbende holde sig orienteret om samarbejdet med meddeleren og de oplysninger, som den pågældende giver til politiet.

Brev med bilag fra justitsminister Lene Espersen vedrørende beretningen fra Kommissionen til undersøgelse af Dan Lyngesagen

UUF alm. del – bilag 9 og 11

9. november 2006

1. Ved skrivelse af 10. oktober 2006 (ref. 06-000920-6) har Underudvalget under Udvalget for Forretningsordenen anmodet om mine eventuelle bemærkninger til beretningen fra Kommissionen til undersøgelse af Dan Lyngesagen.

Underudvalget har i den forbindelse henvist til § 56 i Folketingets Forretningsorden. Efter denne bestemmelse skal alle beretninger fra undersøgelseskommissioner, der vedrører ministres forhold, behandles af Udvalget for Forretningsordenen med henblik på eventuel indstilling om ansvarsspørgsmålet.

På denne baggrund forstår jeg underudvalgets skrivelse således, at man ønsker mine eventuelle bemærkninger til den del af beretningen, der vedrører min besvarelse af 11. juni 2002 af spørgsmål nr. S 2267 fra MF Søren Søndergaard (EL). Der henvises til beretningen side 1217-1252.

Undersøgelseskommissionens opgave var på dette punkt at vurdere, om Justitsministeriet i den nævnte besvarelse »skulle have afgivet urigtige oplysninger om kontakter mellem Dan Lynges og politiet«, jf. beretningen side 1217 med henvisning til kommissionens kommissorium.

2. Det nævnte spørgsmål nr. S 2267 havde følgende ordlyd:

»Vil ministeren oplyse, om medarbejdere ved PET har været i direkte kontakt med Dan Lynges?«

Min besvarelse af spørgsmålet havde følgende ordlyd:

»I forbindelse med den seneste tids presseomtale af et samarbejde mellem politiet og den tidligere rocker Dan Lynges er det bl.a. fremgået, at Dan Lynges har haft kontakt til politiet og videregivet en række oplysninger fra rockermiljøet.

Politiets Efterretningstjeneste har i forskellige sammenhænge været involveret i den politimæssige indsats i forhold til rockerkriminaliteten.

Chefen for Politiets Efterretningstjeneste har meddelt mig, at han har talt med nuværende og tidligere ansatte og søgt oplyst, om man i den forbindelse også fra efterretningstjenestens side måtte have været i direkte kontakt med Dan Lynges. Han har på den baggrund meddelt mig, at der ikke er fremkommet oplysninger om, at dette skulle være tilfældet.«

Som det fremgår af kommissionens beretning side 1247, har de forklaringer, som er afgivet over for kommissionen, og det undersøgelsesmateriale, som er indhentet, bekræftet, at der ikke har været nogen direkte kontakt mellem Dan Lynges og Politiets Efterretningstjeneste i relation til indsatsen mod rockerkriminalitet, jf. også pkt. 3 nedenfor.

Som det ligeledes fremgår, har der været en direkte kontakt mellem Dan Lynges og efterretningstjenesten på et helt andet område, nemlig det såkaldte non-proliferationsområde.

Justitsministeriet var bekendt med denne – i øvrigt meget begrænsede – kontakt, da besvarelsen blev afgivet, og dette var bl.a. baggrunden for den udformning, som besvarelsen fik. Jeg kan i den forbindelse henvise til de forklaringer, som jeg selv og Justitsministeriets departementschef har afgivet over for kommissionens beretning side 1227-1243.

3. Af beretningen side 1249 fremgår det som den samlede kommissionens opfattelse, at »et svar, der går ud på, at der ikke inden for området for bekæmpelse af rockerkriminalitet har været en direkte kontakt mellem Dan Lyngge og medarbejdere i PET, isoleret set ikke indeholder urigtige oplysninger.« På linje hermed fastslås det, at de afgivne forklaringer og det indhentede materiale »bekræfter, at der ikke har været en sådan kontakt«, jf. beretningen side 1247 og pkt. 2 ovenfor.

Det fremgår endvidere – ligeledes som den samlede kommissionens opfattelse – at »særlige hensyn kan gøre sig gældende ved besvarelsen af spørgsmål om PET's virksomhed, og at udgangspunktet må være, at Justitsministeriet må afstå fra i besvarelser af spørgsmål – herunder spørgsmål fra Folketinget – at oplyse om PET's samarbejdspartnere«, jf. beretningen side 1248.

I forlængelse heraf anfører kommissionens flertal (Lis Sejr og Claus Søgaard-Christensen), at man »kan tiltræde den vurdering, som er kommet til udtryk i de afgivne forklaringer, og hvorefter Justitsministeriet i besvarelsen af det stillede spørgsmål efter den almindelige praksis for så vidt angår PET's arbejdsområder måtte vælge mellem enten at svare, at man ikke kunne udtale sig, eller at svare afgrænset om en direkte kontakt inden for området for bekæmpelse af rockerkriminalitet«, jf. beretningen side 1249.

Kommissionens mindretal (Eva Smith) har på dette punkt en anden vurdering, idet det efter mindretallets opfattelse synes at være »særdeles uhensigtsmæssigt at indføre en »åbenhed«, hvor det tilkendegives, at der inden for et bestemt område ikke har været kontakt, idet dette naturligt må føre til en modsætningslutning«, jf. beretningen a.st.

4. Spørgsmålet om, hvorvidt der ved besvarelsen skulle være afgivet »urigtige oplysninger om kontakter mellem Dan Lyngge og politiet« (jf. pkt. 1 ovenfor), omtales herudover nærmere i beretningen side 1250-1252.

Det fremgår således af beretningen side 1250, at kommissionen har forstået kritikken af Justitsministeriets besvarelse således, at »Justitsministeriet i formuleringen af svaret ikke med tilstrækkelig tydelighed har angivet, at man kun svarede for en afgrænset del af PET's virksomhed, at der ikke i formuleringen af spørgsmålet var lagt op til en sådan afgrænsning, og at man ved svaret således har givet Folketinget et fejlagtigt indtryk af, at PET ikke inden for nogen af PET's arbejdsområder havde været i direkte kontakt med Dan Lyngge.«

I den forbindelse anfører kommissionens flertal – for så vidt angår spørgsmålet om justitsministerens ansvar – bl.a. følgende, jf. beretningen a.st.

»Flertallet af kommissionens medlemmer (Lis Sejr og Claus Søgaard-Christensen) anser problemstilling for at omhandle den valgte formulering af det afgivne svar. En vurdering af, om den valgte formulering i tilstrækkelig grad præciserer præmisserne for svaret, lader sig ikke gøre, uden samtidig at udtale sig om, hvorvidt der med svaret er givet Folketinget urigtige eller vildledende oplysninger, jf. lov om ministres ansvarlighed § 5, stk. 2. Flertallet finder derfor, at formuleringen af svaret ikke vil kunne behandles af kommissionen, da det som tidligere anført [jf. beretningen side 1246] ikke er en del af kommissionens opgaver at udtale sig om ministres ansvar – hvad enten dette måtte indebære, at ministeren ifølge kommissionens vurdering fritages for ansvar eller findes at have tilsidesat sine pligter. Efter flertallets opfattelse ligger det således uden for kommissionens kompetence at udtale sig om, hvorvidt afgrænsningen af området, som svaret angår, er markeret tilstrækkeligt tydeligt ved den valgte formulering.

Som jeg forstår kommissionens mindretal (Eva Smith), er man – for så vidt angår spørgsmålet om ministerens ansvar – enig i den forståelse af lov om undersøgelseskommissioner, som flertallet giver udtryk for, jf. beretningen side 1251-1252.

Det kan tilføjes, at mindretallet – for så vidt angår spørgsmålet om embedsmandsansvar – finder, at »udkastet til spørgsmålets besvarelse ikke burde have været udformet som sket, og at ministeren således ikke burde have været rådgivet til at afgive dette svar til Folketinget.« I betragtning af, at besvarelsen ikke indeholder urigtige oplysninger (jf. herved pkt. 2 og 3 ovenfor), finder mindretallet imidlertid ingen anledning til, at et tjenstligt eller retligt ansvar søges gennemført, jf. beretningens a.st.

5. I en skrivelse af 28. juni 2006 fremkom jeg med bemærkninger til et udkast til undersøgelseskommissionens beretning (der i alt væsentligt svarer til den endelige beretning). Jeg vedlægger til underudvalgets orientering en kopi af denne skrivelse, der også er optrykt som bilag til kommissionens beretning, jf. beretningens protokoller og bilag (bind 4) side 648.

Som det fremgår af skrivelsen, er det også i dag min opfattelse, at der ikke ved den omtalte besvarelse blev givet vildledende eller urigtige oplysninger om kontakter mellem Dan Lynges og politiet.

En nærmere redegørelse for dette synspunkt er indeholdt i et indlæg ligeledes af 28. juni 2006 til kommissionen, der er afgivet af advokat Bjørn Høberg-Petersen som bisidder for Justitsministeriets departementschef. Det fremgår af min skrivelse, at jeg kan tilslutte mig de bemærkninger, der fremgår af dette indlæg.

Jeg vedlægger til underudvalgets orientering en kopi af det nævnte indlæg, der også er optrykt i beretningens protokoller og bilag (bind 4) side 639-647. Af sammenfatningen i indlægget fremgår bl.a. følgende:

»Den diskussion, som besvarelsen af spørgsmål nr. S 2267 har givet anledning til, er for så vidt alene opstået, fordi Justitsministeriet – ud fra et almindeligt ønske om større åbenhed med hensyn til Politiets Efterretningstjeneste – valgte ikke at anvende den »traditionelle« svarform, men at gå et skridt videre og give de oplysninger om efterretningstjenestens kontakt med Dan Lynges, som det var muligt at give, og som man antog, at spørgsmålet sigtede på.

Det er helt sædvanligt, og almindeligt anerkendt i parlamentarisk praksis, at besvarelsen af folketingsspørgsmål kan være mere afgrænsede end det spørgsmål, der besvares. Så længe dette er sagligt begrundet i de foreliggende omstændigheder og i øvrigt markeres med fornøden klarhed – således at der ikke gives indtryk af, at der svares på mere, end tilfældet er – kan der ikke være noget kritisabelt i en sådan fremgangsmåde.

I lyset af den mediemæssige omtale af Dan Lynges-sagen i dagene forud for, at spørgsmål nr. S 2267 blev stillet, var Justitsministeriet efter min opfattelse fuldt ud berettiget til at antage, at spørgsmålet vedrørte efterretningstjenestens eventuelle kontakter med Dan Lynges på rockerområdet, og at besvare det i overensstemmelse hermed.

Svaret indebar, at der – ud fra grundlæggende hensyn til Politiets Efterretningstjeneste – ikke blev givet Folketinget oplysning om, at der havde været en begrænset kontakt mellem efterretningstjenesten og Dan Lynges på et helt andet område, nemlig det såkaldte non-proliferationsområde. Der kan ikke peges på forhold, som på nogen måde kan begrunde, at Justitsministeriet med denne afgrænsning af besvarelsen skulle have haft interesse i eller motiv til at afgive en besvarelse, der ikke var dækkende for de faktiske forhold.

Den nævnte afgrænsning kom efter min opfattelse klart til udtryk i den indholdsmæssige og sproglige udformning af svaret på spørgsmål nr. S 2267. Der er således intet belæg for, at besvarelsen med rimelighed skulle kunne opfattes således, at der slet ikke – dvs. heller ikke inden for andre områder end rockerområdet – havde været nogen direkte kontakt mellem Politiets Efterretningstjeneste og Dan Lynges.«

Jeg kan også i dag henholde mig til disse synspunkter (der er nærmere begrundet og uddybet i advokat Høberg-Petersens indlæg, som jeg i det hele henviser til).

Det er således meget væsentligt for mig at understrege, at beslutningen om – som en fravigelse af den svarform, der i almindelighed har været anvendt i forhold til spørgsmål om Politiets Efterretningstjenestes samarbejde med kilder – at give Folketinget de oplysninger, som det var muligt at give, alene byggede på et ønske fra Justitsministeriets side om at udvise størst mulig åbenhed om efterretningstjenestens virksomhed. Med hensyn til den kontakt mellem efterretningstjenesten og Dan Lynges vedrørende det såkaldte non-proliferationsområde, som ud fra grundlæggende hensyn til efterretningstjenesten ikke blev omtalt i besvarelsen (jf. pkt. 2 ovenfor), har det da mig bekendt heller ikke fra nogen side været hævdet, at der her skulle have foreligget kritisable forhold.

Det er endvidere fortsat min opfattelse, at Justitsministeriet – som situationen forelå – naturligt kunne gå ud fra, at det var forholdene på rockerområdet, som det pågældende spørgsmål sigtede til, og at denne afgrænsning klart kom til udtryk i besvarelsen, jf. også på dette punkt den nærmere fremstilling i advokat Høberg-Petersens indlæg.

Det tilføjes, at undersøgelseskommissionen – formentlig i konsekvens af den retsopfattelse, der er beskrevet under pkt. 4 ovenfor – ikke har knyttet bemærkninger til mit eller advokat Høberg-Petersens indlæg.

6. Som det fremgår af det ovenfor anførte, kan jeg fortsat stå inde for min besvarelse af spørgsmål nr. S 2267.

Når dette er sagt, vil jeg imidlertid gerne understrege, at den omstændighed, at den omhandlede besvarelse har kunnet give anledning til så omfattende diskussion, som tilfældet er, naturligvis har gjort indtryk på mig.

Selv om det som nævnt er min bestemte opfattelse, at der blev afgivet et korrekt og dækkende svar, må jeg således konstatere, at det kan have givet anledning til misforståelse.

Det er naturligvis helt afgørende, at svar til Folketinget er formuleret således, at de ikke kan misforstås, og derfor vil hele det omhandlede sagsforløb bestemt indgå i mine og Justitsministeriets overvejelser, når der fremover besvares spørgsmål om Politiets Efterretningstjenestes virksomhed.

Lene Espersen

/

Jørgen Steen Sørensen

Kommissionen til undersøgelse af Dan Lyngesagen

28. juni 2006

Sønder Allé 9, 2. sal

8000 Århus C

post@dl-kommissionen.dk

Min bisidder, advokat Oluf Engell, har forelagt mig Kommissionens skrivelser af 24. maj og 7. juni samt den del af Kommissionens beretning, som angår Justitsministeriets besvarelse af et spørgsmål fra Folketinget (kapital III, afsnit J).

Jeg er bekendt med advokat Bjørn Høberg-Petersens bisidderindlæg af 28. juni for Justitsministeriets departementschef og kan tilslutte mig de bemærkninger, som advokat Bjørn Høberg-Petersen har anført på departementschefens vegne. Oplysningerne om baggrunden for og udformningen af mit svar på spørgsmål nr. S 2267 fra medlem af Folketinget Søren Søndergaard er i overensstemmelse med, hvad der i kort form blev anført over for mig ved forelæggelsen den 10. juni (eller muligvis den 11. juni) 2002 af ministeriets svarudkast, som jeg tiltrådte og uden ændringer videregav til Folketinget i min skriftlige besvarelse den 11. juni 2002 af det rejste spørgsmål.

I øvrigt henholder jeg mig til gengivelsen af min forklaring under afhøringen for Kommissionen den 26. april 2005. Min opfattelse er også i dag, at der ved besvarelsen ikke er givet vildledende eller urigtige oplysninger om kontakter mellem Dan Lynges og politiet.

Med venlig hilsen

Lene Espersen

Kommissionen til undersøgelse af Dan Lyngesagen
2006

28. juni

Sønder Allé 9, 2. sal
8000 Århus C

Som bisidder for Justitsministeriets departementschef har jeg haft lejlighed til at gennemgå udkastet til den del af kommissionens beretning, der drejer sig om Justitsministeriets svar på folketingsmedlem Søren Søndergaards spørgsmål nr. S 2267 af 24. maj 2002.

På denne baggrund kan jeg efter drøftelse med departementschefen afgive følgende udtalelse, jf. undersøgelseskommissionslovens § 32, stk. 4:

1 Nogle grundlæggende vurderinger

Kommissionens flertal udtaler (side 40), at man kan »tiltræde den vurdering, som er kommet til udtryk i de afgivne forklaringer, og hvorefter Justitsministeriet i besvarelsen af det stillede spørgsmål efter den almindelig praksis for så vidt angår PET's arbejdsområder måtte vælge mellem enten at svare, at man ikke kunne udtale sig, eller at svare afgrænset om en direkte kontakt inden for området for bekæmpelse af rockerkriminalitet«.

Den samlede kommission konstaterer endvidere (side 41), at »at et svar, der går ud på, at der ikke inden for området for bekæmpelse af rockerkriminalitet har været en direkte kontakt mellem Dan Lynges og PET, isoleret set ikke indeholder urigtige oplysninger«. På linje hermed fastslås det (side 38), at de afgivne forklaringer og det indhentede materiale »bekræfter, at der ikke har været en sådan kontakt«.

Endelig vurderer kommissionen (side 41), at justitsministeren »forud for afgivelsen af svaret af Justitsministeriets embedsmænd modtog en fyldestgørende orientering om de faktiske omstændigheder, som var nødvendige for en besvarelse af spørgsmålet fra Søren Søndergaard«.

Jeg har noteret mig disse vurderinger, som jeg kan tiltræde.

2 Debatten om Justitsministeriets svar

Kommissionen henviser (side 41-42) til debatten om, hvorvidt der ved den omhandlede besvarelse er afgivet urigtige eller vildledende oplysninger til Folketinget.

I forbindelse hermed præciserer kommissionen, at den har »forstået den rejste kritik således, at Justitsministeriet i formuleringen af svaret ikke med tilstrækkelig tydelighed har angivet, at man kun svarede for en afgrænset del af PET's virksomhed, at der ikke i formuleringen af spørgsmålet var lagt op til en sådan afgrænsning, og at man ved svaret således har givet Folketinget et fejlagtigt indtryk af, at PET ikke inden for nogen af PET's arbejdsområder havde været i direkte kontakt med Dan Lynges«.

Jeg er enig i kommissionens sammenfatning af debatten.

Med hensyn til min vurdering af kritikens berettigelse henvises til pkt. 4 nedenfor.

3 Kommissionens kompetence

3.1 Flertallets opfattelse

Det fremgår af side 42 i udkastet, at kommissionens flertal »anser problemstillingen [jf. pkt. 2 ovenfor] for at omhandle den valgte formulering af det afgivne svar«, og at en »vurdering af, om den valgte formulering i tilstrækkelig grad prociserer præmisserne for svaret, [ikke lade sig gøre]

uden samtidig at udtale sig om, hvorvidt der med svaret er givet Folketinget urigtige eller vildledende oplysninger, jf. lov om ministres ansvarlighed § 5, stk. 2«.

Flertallet finder på den baggrund ikke at kunne udtale sig om spørgsmålet, hverken i relation til justitsministeren eller de involverede embedsmænd. Efter flertallets opfattelse ligger det uden for kommissionens kompetence at vurdere, om den valgte formulering i tilstrækkelig grad præciserer præmisserne for svaret.

Dette må ses i lyset af bemærkningerne på side 37 i beretningsudkastet. Her antager flertallet, at bestemmelsen i undersøgelseskommissionslovens § 4, stk. 4, 2. pkt. – hvorefter en undersøgelseskommission ikke kan få til opgave at foretage retlige vurderinger til belysning af spørgsmål om ministres ansvar – er til hinder for, at kommissionen foretager en vurdering af, »om svaret er formuleret på en måde, som betyder, at besvarelsen kan karakteriseres som urigtig eller vildledende, jf. lov om ministres ansvarlighed § 5, stk. 2«. Flertallet henviser i den forbindelse (side 36) til bestemmelsens forarbejder.

Jeg har noteret mig flertallets opfattelse.

Kompetencespørgsmålet vedrører ikke særligt omstændighederne i den foreliggende sag, men har en helt generel karakter. Jeg finder ikke at burde udtale mig nærmere om dette principielle fortolkningsproblem, jf. undersøgelseskommissionslovens § 23, stk. 4. Jeg tillader mig dog at bemærke, at den kompetence, der ifølge flertallet tilkommer kommissionen, synes at være mere begrænset end den, som tidligere undersøgelsesretter m.v. – inden gennemførelsen af lov om undersøgelseskommissioner – har ment at have i tilsvarende spørgsmål, jf. herved Jens Peter Christensen, Ministeransvar (1997), side 259 ff., med henvisninger til praksis.

3.2 Mindretallets opfattelse

Mindretallet er uenigt i denne afgrænsning af kommissionens kompetence og finder, at kommissionen generelt kan behandle embedsmændenes forhold uden hensyn til mulige afledte virkninger for vurderingen af ministeransvaret (side 43).

På denne baggrund udtaler mindretallet som sin opfattelse, at »... Justitsministeriets embedsmænd burde have udformet et svar, der gjorde klart for spørgeren, at man kun besvarede en del af hans spørgsmål. Ministeriets embedsmænd burde i den forbindelse have indset, at der var en risiko for, at det svar, de formulerede og rådede ministeren til at afgive, ville blive misforstået« (side 43).

Mindretallet finder herefter ikke, at »embedsmændene« burde have udformet svaret som sket og rådgivet ministeren til at afgive dette svar til Folketinget. I betragtning af, at svaret »ikke indeholder urigtige oplysninger«, finder mindretallet imidlertid »ingen anledning til, at et tjenstligt eller retligt ansvar søges gennemført« (side 44).

På den baggrund skal jeg henlede opmærksomheden på, at departementschefen er den eneste embedsmand fra Justitsministeriets departement, som har været inddraget i undersøgelsen og haft lejlighed til at udtale sig. Jeg går derfor ud fra, at mindretallets kritik af »embedsmændene« ikke retter sig mod bestemte personer, men tilsigter at udtrykke en form for myndighedskritik rettet mod departementet som kollektiv. Jeg henviser i den forbindelse til reglerne om »de berørte personers retsstilling« i lov om undersøgelseskommissioner, kapital 7.

4. Mine bemærkninger til spørgsmålet om, hvorvidt der er afgivet urigtige eller vildledende oplysninger til Folketinget

4.1 Indledning

På baggrund af det anførte ovenfor finder jeg her at måtte lægge flertallets forståelse af bestemmelsen til grund, uanset at denne forståelse indebærer, at kommissionens flertal ikke vil kunne tage

stilling til, hvorvidt der med besvarelsen af spørgsmål nr. S 2267 er afgivet urigtige eller vildledende oplysninger til Folketinget.

Samtidig må jeg konstatere, at kommissionens mindretal agter at tilkendegive, at embedsmændene ikke burde have udformet besvarelsen således, som den blev, men at besvarelsen dog ikke indeholdt urigtige oplysninger, og at der derfor ikke er anledning til at søge et retligt eller tjenstligt ansvar gennemført.

På denne særlige baggrund – og da det er min bestemte opfattelse, at besvarelsen ikke kan anses for urigtig, vildledende eller på anden måde kritisabel – finder jeg det nødvendigt at gøre nogle samlede bemærkninger om dette spørgsmål.

4.2 De særlige hensyn vedrørende Politiets Efterretningstjeneste

Som påpeget af kommissionen (side 39) gør særlige hensyn sig gældende ved besvarelsen af folketingsspørgsmål om Politiets Efterretningstjenestens virksomhed. Udgangspunktet er, at Justitsministeriet generelt må afstå fra at oplyse, hvem efterretningstjenesten samarbejder med. En sådan svarmåde har været anvendt i en lang årrække. I sagens natur må der tilkomme Justitsministeriet et vidt skøn med hensyn til dette behov for beskyttelse af tjenesten.

En besvarelse der gik ud på, at man – af hensyn til efterretningstjenestens virksomhed – ikke kunne oplyse, om der havde været direkte kontakt mellem Dan Lynge og efterretningstjenesten, ville ikke have kunnet kritiseres.

Det kan derfor konstateres, at spørgsmålet om svarets tilstrækkelighed for så vidt alene er opstået, fordi Justitsministeriet – ud fra et almindeligt ønske om større åbenhed med hensyn til efterretningstjenesten (jf. beretningsudkastet, side 14 og 19) – valgte ikke at anvende den nævnte »traditionelle« svarform, men at gå et skridt videre og faktisk give de oplysninger, det var muligt at give, og som man antog, at spørgsmålet sigtede på.

4.3 Afgrænsning ved besvarelsen af folketingsspørgsmål

I den offentlige debat har det været kritiseret, at det, som der fra Justitsministeriets side blev svaret på, var mere begrænset end det, som der blev spurgt om. Spørgsmålet var generelt, om »medarbejdere ved PET har været i direkte kontakt med Dan Lynge«, mens besvarelsen blev afgrænset til, om der havde været en sådan kontakt i forbindelse med bekæmpelse af rockerkriminalitet, jf. herved pkt. 2 ovenfor.

Det kan hertil bemærkes, at det er helt sædvanligt, at spørgsmål fra Folketinget er formuleret i brede og generelle vendinger, selv om de – som det meget ofte er tilfældet – stilles på baggrund af en konkret sag, der har været omtalt i medierne (jf. beretningsudkastet, side 15 og 27).

På den baggrund er det også helt sædvanligt og almindeligt anerkendt i parlamentarisk praksis, at besvarelser af folketingsspørgsmål kan være mere afgrænsede end det spørgsmål, der besvares. Så længe dette er sagligt begrundet i de foreliggende omstændigheder og i øvrigt markeres med fornøden klarhed – således at der ikke gives indtryk af, at der svares på mere, end tilfældet er – kan der i sagens natur ikke være noget kritisabelt i en sådan fremgangsmåde.

Finder spørgeren alligevel, at afgrænsningen af besvarelsen ikke stemmer med, hvad der ønskes oplyst, står det selvsagt spørgeren frit for at rette et supplerende eller uddybende spørgsmål til den pågældende minister.

Med hensyn til den konkrete sag bemærkes, at det efter min vurdering var sagligt begrundet at afgrænse besvarelsen af spørgsmål nr. S 2267 til at vedrøre rockerområdet (jf. nærmere pkt. 4.4 nedenfor), og at denne afgrænsning efter min opfattelse var markeret med fornøden klarhed i besvarelsen (jf. nærmere pkt. 4.5 nedenfor).

4.4 Den konkrete afgrænsning af svaret på spørgsmål nr. S 2267

4.4.1 Baggrunden for, at besvarelsen af spørgsmål nr. S 2267 blev afgrænset til at vedrøre rockerområdet, var enkel:

Spørgsmålet blev stillet den 24. maj 2002, dvs. kun fire dage efter, at medierne første gang (den 20. maj 2002) omtalte »Dan Lyngesagen«. Kommissionen konstaterer i beretningsudkastet (side 6-7) på grundlag af foretagne undersøgelser, at den mediemæssige omtale af sagen mellem den 20. og 24. maj udelukkende drejede sig om forhold inden for rockerområdet.

Kommissionen anfører yderligere (side 7), at medieomtalen af Dan Lyngesagen i perioden fra den 20. maj 2002 til den 11. juni 2002 (hvor spørgsmål nr. S 2267 blev besvaret) kun i ét tilfælde vedrørte andre problemstillinger end rockerområdet. Det drejer sig om et Ritzau-telegram af 26. maj 2002 om Dan Lynges påståede involvering i tilvejebringelsen af et møde mellem en tidligere lettisk minister og fhv. udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen.

Dette telegram var som anført fra den 26. maj 2002. Det kunne derfor i sagens natur ikke ligge til grund for det spørgsmål Søren Søndergaard stillede den 24. maj 2002.

På denne baggrund forekommer det indlysende, at Justitsministeriet med rette kunne gå ud fra, at det, som Søren Søndergaard ønskede oplyst, var, om der havde været direkte kontakt mellem Politiets Efterretningstjeneste og Dan Lynges inden for rockerområdet, jf. herved også beretningsudkastet, side 15, 19, 27, 33, 35 og 39.

Denne præcisering af svaret måtte selvsagt markeres i besvarelsen med fornøden klarhed, jf. herved pkt. 4.3 ovenfor. Jeg har nedenfor i pkt. 4.5 nærmere begrundet, at dette efter min opfattelse også var tilfældet.

4.4.2 Som det fremgår af de afgivne forklaringer, var Justitsministeriet på tidspunktet for afgivelsen af svaret bekendt med, at der havde været en meget begrænset direkte kontakt mellem Politiets Efterretningstjeneste og Dan Lynges – ikke på rockerområdet, men på et helt andet område (nemlig det såkaldte non-proliferationsområde, jf. beretningsudkastet, side 9, 16 og 17). Der havde ikke på det nævnte tidspunkt været oplysninger fremme i medierne om denne eller andre former for kontakt mellem Dan Lynges og efterretningstjenesten (side 39-40).

I den forbindelse kan der være grund til mere generelt at notere, at spørgsmål om, hvorvidt en ministers oplysninger til Folketinget er urigtige eller vildledende, i sagens natur oftest opstår i tilfælde, hvor der samtidigt rejses kritik af forholdene i en »underliggende« sag – dvs. den sag, som den pågældende besvarelse afgives i tilknytning til – og hvor vedkommende minister kunne siges at have haft interesse i at afgive en besvarelse, der ikke er dækkende for de faktiske forhold. Som eksempler kan der bl.a. henvises til de sager, Jens Peter Christensen omtaler, a.st., side 273 ff. og 302 ff.

Til forskel fra bl.a. disse sager har det mig bekendt ikke fra nogen side været hævdet, at den i øvrigt meget begrænsede kontakt mellem efterretningstjenesten og Dan Lynges på non-proliferationsområdet rummede kritisable forhold. Kommissionens undersøgelse antyder da heller ikke på nogen måde, at dette skulle have været tilfældet.

Der foreligger således intet, som på nogen måde kan begrunde, at Justitsministeriet skulle have haft interesse i eller motiv til at afgive en besvarelse, der ikke var dækkende for de faktiske forhold. Der kan ikke peges på nogen anden baggrund for udformningen af svaret, end at Justitsministeriet i lyset af hensynet til større åbenhed omkring efterretningstjenesten ønskede at oplyse om de forhold, som man kunne give oplysninger om, og som man antog, at spørgsmålet sigtede på.

Som nærmere anført under pkt. 4.5 nedenfor er det da også min bestemte opfattelse, at der ikke med besvarelsen kan siges at være blevet givet Folketinget en urigtig opfattelse af spørgsmålet.

4.5 Den naturlige forståelse af svaret på spørgsmål nr. S 2267

Spørgsmål nr. S 2267 havde følgende ordlyd:

»Vil ministeren oplyse, om medarbejdere ved PET har været i direkte kontakt med Dan Lyngge?«

Justitsministeriets besvarelse havde følgende ordlyd:

»I forbindelse med den seneste tids presseomtale af et samarbejde mellem politiet og den tidligere rocker Dan Lyngge er det bl.a. fremgået, at Dan Lyngge har haft kontakt til politiet og videregivet en række oplysninger fra rockermiljøet.

Politiets Efterretningstjeneste har i forskellige sammenhænge været involveret i den politimæssige indsats i forhold til rockerkriminaliteten.

Chefen for Politiets Efterretningstjeneste har meddelt mig, at han har talt med nuværende og tidligere ansatte og søgt oplyst, om man i den forbindelse fra efterretningstjenestens side måtte have været i direkte kontakt med Dan Lyngge. Han har på den baggrund meddelt mig, at der ikke er fremkommet oplysninger om, at dette skulle være tilfældet.«

I besvarelsens 1. afsnit betegnes Dan Lyngge som »tidligere rocker« og det nævnes, at han ifølge presseomtalen skulle have videregivet en række oplysninger fra »rockermiljøet« til politiet.

Det oplyses videre i 2. afsnit, at Politiets Efterretningstjeneste i forskellige sammenhænge har været involveret i den politimæssige indsats i forhold til »rockerkriminaliteten«.

Endelig anføres det i besvarelsens 3. afsnit, at chefen for efterretningstjenesten har søgt oplyst, om tjenesten »i den forbindelse« måtte have været i direkte kontakt med Dan Lyngge (og at der ikke er fremkommet oplysninger om, at dette skulle være tilfældet).

Ved en naturlig læsning forekommer det åbenbart, at svaret i sin helhed omhandler rockerforhold. Dan Lynges og PET's aktiviteter med forbindelse til rockermiljøet ridses op i de to indledende afsnit, og konklusionsafsnittets oplysning om manglende direkte kontakt mellem parterne fremstår både sprogligt og indholdsmæssigt med rockerområdet som direkte referenceramme.

Hermed er også sagt, at der efter min opfattelse intet belæg er for, at svaret med rimelighed skulle kunne opfattes således, at der slet ikke – dvs. heller ikke inden for andre områder end rockerområdet – skulle have været nogen direkte kontakt mellem Politiets Efterretningstjeneste og Dan Lyngge.

Jeg skal i den forbindelse også tillade mig at henvise til daværende professor, dr.jur. Jens Peter Christensens karakteristik i Politiken den 29. april 2003:

»Et meget, meget smukt svar. Det præciserer sine egne forudsætninger og er ikke i strid med ministeransvarlighedsloven.«

5. Sammenfatning

Det, der er anført under pkt. 1-4 ovenfor, kan sammenfattes således

Jeg kan tiltræde en række af kommissionens grundlæggende vurderinger (pkt. 1 ovenfor).

Jeg er enig i kommissionens sammenfatning af den diskussion, som besvarelsen af spørgsmål nr. S 2267 har givet anledning til i den offentlige debat (pkt. 2 ovenfor).

Jeg noterer mig de principielle fortolkninger af § 4, stk. 4, 2. pkt., i lov om undersøgelseskommissioner, som kommissionens flertal og mindretal giver udtryk for, og konstaterer, at kommissionen efter flertallets opfattelse ikke kan behandle og tage stilling til formuleringen af svaret på spørgsmål nr. S 2267 (pkt. 3 ovenfor).

Jeg finder ikke at burde udtale mig nærmere om dette principielle fortolkningsspørgsmål, men finder det på den anden side nødvendigt at gøre nogle samlede bemærkninger om, hvorvidt der med besvarelsen af spørgsmål nr. S 2267 kan siges at være givet Folketinget urigtige eller vildledende oplysninger (pkt. 4.1 ovenfor).

Den diskussion, som besvarelsen af spørgsmål nr. S 2267 har givet anledning til, er for så vidt alene opstået, fordi Justitsministeriet – ud fra et almindeligt ønske om større åbenhed med hensyn til Politiets Efterretningstjeneste – valgte ikke at anvende den »traditionelle« svarform, men at gå et skridt videre og give de oplysninger om efterretningstjenestens kontakt med Dan Lyngé, som det var muligt at give, og som man antog, at spørgsmålet sigtede på (pkt. 4.2 ovenfor).

Det er helt sædvanligt, og almindeligt anerkendt i parlamentarisk praksis, at besvarelser af folketingsspørgsmål kan være mere afgrænsede end det spørgsmål, der besvares. Så længe dette er sagligt begrundet i de foreliggende omstændigheder og i øvrigt markeres med fornøden klarhed – således at der ikke gives indtryk af, at der svares på mere, end tilfældet er – kan der ikke være noget kritisabelt i en sådan fremgangsmåde (pkt. 4.3 ovenfor).

I lyset af den mediemæssige omtale af Dan Lyngé-sagen i dagene forud for, at spørgsmål nr. S 2267 blev stillet, var Justitsministeriet efter min opfattelse fuldt ud berettiget til at antage, at spørgsmålet vedrørte efterretningstjenestens eventuelle kontakter med Dan Lyngé på rockerområdet, og at besvare det i overensstemmelse hermed (pkt. 4.4.1 ovenfor).

Svaret indebærer, at der – ud fra grundlæggende hensyn til Politiets Efterretningstjeneste – ikke blev givet Folketinget oplysning om, at der havde været en begrænset kontakt mellem efterretningstjenesten og Dan Lyngé på et helt andet område, nemlig det såkaldte non-proliferationsområde. Der kan ikke peges på forhold, som på nogen måde kan begrunde, at Justitsministeriet med denne afgrænsning af besvarelsen skulle have haft interesse i eller motiv til at afgive en besvarelse, der ikke var dækkende for de faktiske forhold (pkt. 4.4.2 og 4.5 ovenfor).

Den nævnte afgrænsning kom efter min opfattelse klart til udtryk i den indholdsmæssige og sproglige udformning af svaret på spørgsmål nr. S 2267. Der er således intet belæg for, at besvarelsen med rimelighed skulle kunne opfattes således, at der slet ikke – dvs. heller ikke inden for andre områder end rockerområdet – havde været nogen direkte kontakt mellem Politiets Efterretningstjeneste og Dan Lyngé (jf. pkt. 4.5 ovenfor).

Med venlig hilsen

Bjørn Høberg-Petersen

Bilag 5**Underudvalgets brev til justitsminister Lene Espersen vedrørende møde om Dan Lyngesagen***UUF alm. del – bilag 17*

21. december 2006

Folketingets Udvalg for Forretningsordenen har anmodet Underudvalget under Udvalget for Forretningsordenen om at forberede sagens behandling vedrørende undersøgelseskommissionens beretning om Dan Lyngesagen, jf. Folketingets forretningsordens § 59.

I den forbindelse skal underudvalget bede justitsministeren om et møde. Med udgangspunkt i de betragtninger, som ministeren gav udtryk for i sin besvarelse af 9. november 2006 til underudvalget vedrørende Dan Lyngesagen, bedes justitsministeren redegøre nærmere for sine synspunkter, herunder spørgsmålet om angivelse af præmisser for svar på spørgsmål til Folketinget, samt redegøre for, om og hvorledes disse synspunkter vil påvirke fremtidige besvarelser.

Mødet er fastsat til onsdag den 24. januar 2007 kl. 9.30.

Underudvalget skal gøre justitsministeren opmærksom på, at ministeren har ret til en bisidder efter eget valg, og at der udfærdiges referat af ministerens egen mødedeltagelse, samt at ministeren og hendes eventuelle bisidder vil modtage kopi heraf, jf. Folketingets forretningsordens § 57.

Udgifter til en eventuel bisidder afholdes af Folketinget efter de takster, der gælder for salær og godtgørelse til forsvarere i straffesager.

Oplysning om, hvorvidt mødet vil være offentligt eller vil blive gennemført for lukkede døre, vil blive givet snarest muligt.

Med venlig hilsen
Birthe Rønn Hornbech,
formand.

Bilag 6**Underudvalgets brev til Udvalget for Forretningsordenen vedrørende afholdelse af offentligt møde med justitsministeren**

UUF alm. del – bilag 18

21. december 2006

Underudvalget ønsker at afholde et møde med justitsministeren i forbindelse med underudvalgets forberedelse af Dan Lyngge-sagen. Mødet vil blive gennemført under iagttagelse af de retssikkerhedsgarantier, der er beskrevet i Forretningsordenen for Folketinget kap. XVIII om spørgsmål om ministeransvar.

Underudvalget ønsker, at justitsministeren med udgangspunkt i de betragtninger, som ministeren gav udtryk for i sin besvarelse af 9. november 2006 til underudvalget redegør nærmere for sine synspunkter, herunder spørgsmålet om angivelse af præmisser for svar på spørgsmål til Folketinget, samt redegøre for, om og hvorledes disse synspunkter vil påvirke fremtidige besvarelser.

Der er udtrykt ønske om, at mødet med justitsministeren skal være offentligt.

I følge § 60 i forretningsordenen for Folketinget afgør Folketingets Udvalg for Forretningsordenen (UFO), hvorvidt møder i UFO og underudvalget skal være offentlige eller skal foregå for lukkede døre.

På baggrund heraf skal underudvalget anmode UFO om at afgøre, hvorvidt det nævnte møde kan være offentligt.

Med venlig hilsen
Birthe Rønn Hornbech,
formand

Lovsekretariatets notat af 11. december 2006 om eventuelt samråd med justitsministeren i Dan Lyngesagen

UUF alm. del – bilag 20

11. december 2006

Baggrund

På UUF's møde den 6. december 2006 nævnte formanden, at Line Barfod ønskede justitsministeren i samråd vedrørende Dan Lyngesagen.

Samrådsspørgsmålet går ud på at bede justitsministeren kommentere undersøgelseskommissionens beretning, særligt for så vidt angår besvarelsen af spørgsmålet til Folketinget. Der ønskes en åben dialog om den skriftlige kommentar fra ministeren, jf. UUF alm. del – bilag 9. Ordlyden af spørgsmålet er endnu ikke fastlagt. Line Barfod ser gerne, at spørgsmålet besvares i et åbent samråd.

Problemstillingen, der bør overvejes, er, om et sådant møde skal afvikles efter de almindelige regler om samråd i Folketingets forretningsorden (FFO), jf. § 8, stk. 6 og stk. 8 eller om afviklingen af en sådant møde skal ske under iagttagelse af de retssikkerhedsgarantier, der er fastsat i FFO Kap. XVII om spørgsmål vedrørende ministeransvar – særligt § 57, stk. 1, § 58 og § 60.

Samråd

I følge Folketingets forretningsordens § 8, stk. 6, kan et udvalg anmode en minister om at besvare spørgsmål under et samråd i et udvalgmøde. Der kan stilles samrådsspørgsmål i et udvalg om alle emner, der hører under udvalgets arbejdsområde og om lov- og beslutningsforslag, som udvalget behandler.

Ministre er ikke retligt forpligtigede til at besvare samrådsspørgsmål. Ved besvarelse af samrådsspørgsmål må ministre ikke give urigtige eller vildledende oplysninger, og ministeren må ikke fortie oplysninger, der er af væsentlig betydning for bedømmelsen af sagen.

Der tages ikke referat af udvalgmøder - sekretæren fører alene en beslutningsprotokol og som følge deraf skrives ej heller referat af samrådet. Ministerens talepapir oversendes ofte til udvalget og omdeles. Ifølge FFO's almindelige regler kan samråd afholdes for åbne døre, hvis mindst 3 af udvalgets medlemmer ønsker det. Ved åbne samråd optages samrådet på CD.

Særligt vedrørende underudvalgets arbejde er dog i FFO § 60 fastslået, at Folketingets Udvalg for forretningsordenen afgør om underudvalgets møder skal være offentlige eller foregå for lukkede døre. UFO har hverken generelt eller for så vidt angår Dan Lyngesagen taget stilling til om møderne skal være åbne eller lukkede.

Ministres i møde i UUF – retssikkerhedsgarantier

Folketingets behandling af beretninger afgivet af undersøgelseskommissioner er særskilt reguleret i FFO kapitel XVIII (§§ 54- 60) om spørgsmål vedrørende ministeransvar. FFO §§ 56-59 indeholder en række retssikkerhedsgarantier i forhold til de implicerede ministre.

Forretningsordenens § 57, stk. 1, har følgende ordlyd:

”Stk. 1. Den minister, hvis forhold undersøges, har ret til bisidder efter eget valg. Ministeren og ministerens eventuelle bisidder har ret til at blive gjort bekendt med undersøgelsens skriftlige mate-

riale. Udvalget kan dog begrænse ministerens adgang til dette materiale, såfremt afgørende hensyn til fremmede magter, statens sikkerhed, sagens opklaring eller tredjemand taler for det. Ministeren og dennes eventuelle bisidder har endvidere ret til at overvære møder i udvalget med andre personer. Bisidderen har adgang til at stille spørgsmål til disse personer og har endvidere adgang til at anmode udvalget om at foranstalte yderligere bevisførelse inden for de rammer, der gælder for udvalgets sagsoplysning. Der udfærdiges referat af ministerens egen mødedeltagelse, og der gives ministeren og hans bisidder kopi heraf.”

Af de almindelige bemærkninger og forarbejderne³⁴ til FFO’s § 57 fremgår, at det forudsættes, at behandlingen i Folketingets Udvalg for Forretningsordenen/underudvalget tager udgangspunkt i kommissionens beretning med bilag.

Det anføres endvidere, at underudvalget ikke bør være forhindret i at stille opklarende spørgsmål til ministre, og at sådanne spørgsmål undertiden kan besvares skriftligt, i andre tilfælde under møde med ministeren i udvalget. Videre anføres, at mundtlig udspørgen navnlig vil blive aktuel, hvis udvalgets undersøgelse skal omfatte klarlæggelse af et uafklaret faktisk begivenhedsforløb. I betænkningen 1315/1997, som der refereres til i bemærkninger til FFO § 57, nævnes bl.a. situationen, hvor der foreligger en beretning fra en undersøgelseskommission, men der findes behov for nogle supplerende oplysninger for at opnå et helt fyldestgørende grundlag for vurderingen af ansvarsspørgsmålet.

Af FFO § 58, sidste pkt. fremgår endvidere:

”Hvis udvalgets behandling undtagelsesvis omfatter en supplerende undersøgelse til klarlæggelse af nogle faktiske forhold, bør ministeren inden en skriftlig eller mundtlig udspørgning gøres bekendt med, hvilke faktiske forhold undersøgelsen omfatter.”

Sammenfatning

Som udgangspunkt er der intet i vejen for, at der i underudvalget stilles spørgsmål til en impliceret minister, jf. ovenfor. Spørgsmålet er alene, om det skal ske under iagttagelse af reglerne i FFO’s §§ 57, 58 og 60.

Ved spørgsmål, som kan være egnede til at bidrage til vurderingen af, om der kan gøres et ansvar gældende over for en minister, taler hensynet til den implicerede ministers retssikkerhed for, at retsgarantierne i de nævnte bestemmelser bør iagttages. Dette kan ske ved, at ministeren gøres opmærksom på muligheden for ret til bisidder efter eget valg, at ministeren inden udspørgningen gøres bekendt med, hvilke faktiske forhold mødet omfatter, at der udfærdiges referat af ministerens egen mødedeltagelse og at ministeren og hendes eventuelle bisidder gives kopi heraf. Endelig skal UFO, jf. FFO § 60 afgøre om mødet skal være offentligt eller foregå for lukkede døre.

Ved spørgsmål, som alene drejer sig om faktuelle forhold af en karakter, der ikke kan antages at bidrage til vurderingen af, om et ansvar kan gøres gældende overfor den implicerede minister, vil et samråd formentlig kunne gennemføres efter de almindelige regler i FFO.

For at følge de særlige regler i FFO §§ 57, 58 og 60 taler, at der med mødet ønskes en dialog med ministeren om hendes skriftlige kommentar til undersøgelseskommissionens beretning, samt vigtigheden af at der ikke efterfølgende kan opstå diskussion om mødets karakter og overholdelse af FFO’s bestemmelser og påstande om, at ministeren er blevet presset ud i selvinkriminering.

³⁴ Bemærkningerne til § 57 i ”Betænkning og indstilling vedrørende ændring af forretningsordenen for Folketinget” af 5. maj 1999

Bilag 8**Udvalget for Forretningsordenens brev til underudvalget vedrørende afholdelse af offentligt møde med justitsministeren***UUF alm. del – bilag 21*

10. januar 2007

Ved brev af 21. december 2006 oplyste Underudvalget under Udvalget for Forretningsordenen (UUF), at UUF ønskede at afholde et offentligt møde med justitsministeren i forbindelse med underudvalgets forberedelse af Dan Lyngesagen.

UUF anmodede Udvalget for Forretningsordenen (UFO) om at afgøre, hvorvidt det nævnte møde kunne gennemføres for åbne døre, jf. Forretningsorden for Folketinget § 60.

Der er ikke modtaget tilkendegivelser om, at mødet bør holdes for lukkede døre. Jeg kan derfor meddele, at mødet holdes for åbne døre.

Med venlig hilsen

Chr. Mejdahl,

formand.

Rigsadvokatens retningslinjer vedrørende meddelere af 9. marts 2005

UUF alm. del – bilag 24

Den 9. marts 2005

I. Indledning

Rigsadvokaten nedsatte i august 2001 en arbejdsgruppe, der skulle udarbejde et udkast til retningslinjer for politiets og anklagemyndighedens kontakt med meddelere.

Arbejdet i arbejdsgruppen blev sat i bero, da justitsministeren i januar 2003 nedsatte en arbejdsgruppe vedrørende en styrkelse af politiets indsats mod rockerkriminalitet. Forslagene fra Justitsministeriets arbejdsgruppe førte til ændringer af straffeloven og retsplejeloven ved lov nr. 436 af 10. juni 2003 (Bekæmpelse af rockerkriminalitet og anden organiseret kriminalitet).

I forarbejderne til loven er det forudsat, at arbejdet i Rigsadvokatens arbejdsgruppe om meddelere skal fortsætte. Rigsadvokaten anmodede herefter i oktober 2003 arbejdsgruppen om meddelere om at fortsætte drøftelserne om politiets anvendelse af meddelere.

I juni 2004 afleverede arbejdsgruppen et udkast til retningslinjer.

På denne baggrund fastsættes i denne meddelelse nedenfor i afsnit II retningslinjer om de procedurer, der skal anvendes ved kontakten med meddelere, om det ledelsesmæssige ansvar og om dokumentation vedrørende samarbejdet med meddeleren m.v. Om ikrafttrædelsen af retningslinjerne henvises til afsnit III.

Retningslinjerne svarer i alt væsentligt til forslaget fra arbejdsgruppen.

I bilag 1 til meddelelsen findes en række uddybende bemærkninger vedrørende de enkelte bestemmelser i afsnit II og III nedenfor.

Arbejdsgruppen har foreslået, at der i hver politikreds oprettes en meddelerfortegnelse, men har ikke taget stilling til, hvordan disse fortegnelser skal føres. Efter drøftelse med Rigspolitechefen og Politimesterforeningen er det besluttet, at meddelerfortegnelserne føres som beskrevet i meddelelsens pkt. 6. Der er samtidig af Rigspolitechefen udsendt en rundskrivelse til politimestrene om etablering m.v. af meddelerfortegnelser. Rundskrivelsen er vedlagt som bilag 2 til denne meddelelse.

II. Retningslinjer for politiets anvendelse af meddelere**1. Begrebet meddeler**

1.1. Ved en meddeler forstås i denne rigsadvokatmeddelelse en person uden for politiet, der i et vist systematisk omfang efter aftale med politiet gennem nogen tid giver informationer til politiet om andre personers planlagte eller begåede kriminalitet eller i øvrigt om personer, der tilhører et kriminelt miljø.

1.2. Retningslinjerne i denne rigsadvokatmeddelelse omfatter ikke Politiets Efterretningstjenestes anvendelse af meddelere.

2. Første kontakt med meddeleren

2.1. En polititjenestemand, i det følgende betegnet »sagsbehandler«, der har kontakt med en person, som han mener kan anvendes som meddeler, skal snarest muligt underrette ledelsen i den politikreds, hvor han gør tjeneste, herom.

2.2. I forbindelse hermed skal han oplyse ledelsen om,

- hvorledes han er kommet i kontakt med personen,
- hvilke oplysninger han har om den pågældendes identitet og person i øvrigt, herunder navnlig om pågældendes eventuelt begåede kriminalitet og tilknytning til et kriminelt miljø,
- hvorvidt og givet fald på hvilken måde han har eller tidligere har haft enten tjenstlig eller ikke-tjenstlig forbindelse med den pågældende.

3. Ledelsens ansvar for meddelere

3.1. Ledelsen afgør, om en person må anvendes som en meddeler.

3.2. Hvis ledelsen nægter samtykke hertil, skal sagsbehandleren afbryde forbindelsen med den pågældende person. Det samme gælder, hvis ledelsen senere beslutter, at samarbejdet med en meddeler skal afbrydes.

3.3. Hvis ledelsen beslutter, at en person kan anvendes som meddeler, udpeger ledelsen en polititjenestemand (en »kontrollant«), der er sagsbehandlerens overordnede, til at instruere sagsbehandleren og føre kontrol med dennes samarbejde med meddeleren.

3.4. Ledelsen har i øvrigt det overordnede ansvar for samarbejdet med meddeleren. Ledelsen skal i forbindelse hermed i fornødent omfang løbende holde sig orienteret om samarbejdet med meddeleren.

3.5. Samarbejde, der går ud over modtagelse af informationer fra meddeleren, må kun foregå efter forudgående godkendelse fra ledelsen. Hvis forudgående godkendelse undtagelsesvis ikke kan indhentes, og det på trods heraf findes af afgørende betydning at indgå i samarbejdet med meddeleren, kan indhentelse af forhåndsgodkendelse dog undlades, men ledelsen skal snarest muligt underrettes om det stedfundne samarbejde med meddeleren.

4. Kontrollantens opgaver

4.1. Kontrollanten skal danne sig et indtryk af meddeleren og hans pålidelighed. Finder kontrollanten betænkelighed ved et fortsat samarbejde med meddeleren, giver han ledelsen underretning herom. Kontrollanten kan på ethvert tidspunkt, hvor han måtte finde det nødvendigt, selv kontakte meddeleren eller pålægge sagsbehandleren at etablere en kontakt mellem kontrollanten og meddeleren.

4.2. Sagsbehandleren skal snarest muligt underrette kontrollanten om enhver tjenstlig kontakt, han har haft med meddeleren, og om enhver oplysning om planlagt eller begået kriminalitet eller i øvrigt om et kriminelt miljø, som han modtager fra meddeleren.

4.3. Forud for enhver tjenstlig kontakt, som sagsbehandleren påtænker at tage til meddeleren, skal han indhente kontrollantens godkendelse hertil. Kontrollanten skal i forbindelse hermed have oplysning om formålet med kontakten, og hvorledes denne påtænkes gennemført. Hvis forudgående godkendelse ikke kan indhentes, og det på trods heraf findes af afgørende betydning at tage kontakt med meddeleren, kan indhentelse af forhåndsgodkendelse dog undlades, men kontrollanten skal snarest muligt underrettes om den stedfundne kontakt med meddeleren.

4.4. Kontrollanten kan i øvrigt til enhver tid meddele sagsbehandleren instruktioner om samarbejdet med meddeleren.

5. Oplysninger til meddeleren

5.1. Før politiet gør brug af en person som meddeler, skal det over for denne tilkendes

- at kriminalitet, han begår eller har begået, vil blive påtalt på samme måde som andres tilsvarende kriminalitet, og
- at han ikke kan forvente vederlag eller andre former for belønning for sit samarbejde med politiet, men at der efter gældende regler er mulighed for at erstatte positive udgifter, han har haft, og for at yde han en dusør.

5.2. Der må på intet tidspunkt gives en meddeler løfter, som loven ikke giver hjemmel til.

5.3. Meddeleren skal på forespørgsel oplyses bl.a. om, at politiets ledelse informeres om samarbejdet med ham, samt at han vil blive optaget på en meddelerfortegnelse.

5.4. Såfremt den pågældende person ikke erklærer sig indforstået med ovennævnte vilkår for samarbejdet med ham, skal dette straks afbrydes.

6. Meddelerfortegnelse

6.1. I hver politikreds skal føres en fortegnelse over anvendte meddelere. Fortegnelsen føres af en overordnet polititjenestemand efter ledelsens bestemmelse.

6.2. Fortegnelsen skal føres under sådanne forhold, at kun personer, der af ledelsen har fået tilladelse hertil, har adgang til oplysninger i fortegnelsen, jf. pkt. 6.4.

6.3. I fortegnelsen anføres

- de foreliggende oplysninger om meddelerens identitet, herunder om hans anvendelse af eventuelle dæknavne,
- oplysninger om, hvornår og hvorledes kontakten med ham er etableret,
- en beskrivelse af meddeleren, herunder om hans begåede kriminalitet og eventuelle tilhørsforhold til et kriminelt miljø,
- en vurdering af hans pålidelighed, bl.a. på baggrund af hans angivne motiv for at være meddeler,
- hvem der er udpeget som sagsbehandler og kontrollant i forbindelse med samarbejdet med ham.

6.4. Rigspolitichefen fastsætter nærmere regler for, hvorledes meddelerfortegnelsen føres, og kan herunder fastsætte bestemmelser om, at fortegnelsen skal indeholde yderligere oplysninger. Nærmere regler om meddelerfortegnelserne, herunder med henblik på at sikre, at oplysningerne i meddelerfortegnelserne ikke kommer til uvedkommendes kendskab, misbruges eller i øvrigt behandles i strid med lov om personoplysninger, fastsættes ligeledes af Rigspolitichefen.

7. Dokumentation vedrørende kontakt med en meddeler

7.1. Der udfærdiges rapport om ethvert møde, politiet har haft med en meddeler vedrørende hans meddelervirksomhed. Rapporten skal indeholde oplysning om

- tid og sted for mødet,
- baggrunden for, at mødet fandt sted,
- hvem der var til stede,
- hvilke oplysninger meddeleren gav, og
- hvilke eventuelle aftaler der blev indgået med meddeleren.

7.2. Der udfærdiges endvidere rapport om enhver anden form for kontakt, politiet har haft med en meddeler, såfremt der ved en sådan kontakt meddeles oplysninger af den i pkt. 7.1. nævnte art, eller der indgås aftaler med meddeleren.

7.3. De i pkt. 7.1. og 7.2. nævnte rapporter indlægges i de nedenfor under pkt. 8 nævnte meddelerakter, og der må ikke befinde sig kopier af disse rapporter andre steder.

8. Meddelerakter

8.1. I hver politikreds oprettes endvidere særlige »meddelerakter«, i hvilke alle oplysninger, der er modtaget fra en meddeler, samles. Ledelsen udpeger en overordnet polititjenestemand (typisk den samme person, som er ansvarlig for meddelerfortegnelsen), der er ansvarlig for meddelerakterne.

8.2. Ledelsen eller den, ledelsen udpeger hertil, bestemmer i hvert enkelt tilfælde, hvilke polititjenestemænd der skal have adgang til oplysningerne i den enkelte meddelerakt.

8.3. Meddelerakterne skal opbevares samlet og under sådanne forhold, at kun de polititjenestemænd, der har fået tilladelse hertil, kan få adgang til oplysningerne i meddelerakten.

9. Oplysninger fra en meddeler til brug for en konkret straffesag

9.1. Rapporter vedrørende oplysninger, der hidrører fra meddelere, og som politiet har tilvejebragt til brug for en konkret straffesag, indgår som bilag i denne og tilsendes en eventuel forsvarer og er undergivet aktindsigt i overensstemmelse med reglerne i retsplejelovens § 729 a - § 729 c.

9.2. Hvis der på baggrund af oplysninger fra en meddeler udfærdiges en rapport til brug for en konkret straffesag, jf. retsplejelovens § 744, og meddeleren ikke ønsker sit navn nævnt i en rapport, skal det anføres, at oplysningerne er modtaget fra en kilde, som er politiet bekendt.

9.3. Rapporter, der indgår i en konkret straffesag, indlægges i en kopi i meddelerakten, jf. pkt. 8.

10. Meddelere i flere politikredse

Rigspolitichefen foretager i overensstemmelse med retsplejelovens § 114, stk. 3, den fornødne koordination mellem flere politikredse vedrørende brugen af meddelere.

11. Statsadvokaternes tilsynsbeføjelser

11.1. Statsadvokaterne fører tilsyn med politiets anvendelse af meddelere i overensstemmelse med de almindelige regler om statsadvokaternes tilsyn med politimestrenes behandling af straffesager, jf. retsplejelovens § 101, stk. 2.

11.2. Statsadvokaterne eller de af deres medarbejdere, de udpeger dertil, skal i forbindelse med udøvelsen af deres tilsynsforpligtelse have adgang til at gennemse meddelerfortegnelsen og meddelerakterne.

III. Ikrafttræden

Retningslinjerne i denne meddelelse gælder for politiets kontakt med meddelere, der etableres efter 1. maj 2005. Retningslinjerne finder endvidere med de nødvendige tilpasninger anvendelse i forhold til meddelere, som politiet allerede har indledt samarbejde med før ikrafttrædelsen af meddelelsen.

Henning Fode

Referat af punkt 1 fra mødet den 24. januar 2007 i underudvalget under UFO med deltagelse af justitsministeren

UUF alm. del – bilag 25

Birthe Rønn Hornbech (V, formand for Underudvalget under Udvalget for Forretningsordenen, ordstyrer):

Jeg byder velkommen til det, vi har kaldt et møde, men for så vidt også et samråd. Og da jeg ved, der er repræsentanter fra offentligheden, og af hensyn til senere fortolkning af de indlæg, der måtte komme på mødet, så vil jeg kort gøre rede for de spilleregler, som er aftalt ved sidste udvalgmøde. Og for en gangs skyld har jeg skrevet op for at huske det hele.

Mødet har jo en karakter, der går videre end almindeligt samråd, og det er også første gang – kan jeg sige til pressen – at udvalget indkalder en minister efter regler efter lov om undersøgelseskommissioner. Og så er det altså vigtigt, at der ikke efterfølgende opstår en diskussion om mødets karakter, og der ikke bagefter rejses tvivl, om vi har overholdt de regler, som efter lovens vedtagelse om undersøgelseskommissioner er indarbejdet i Folketingets forretningsorden også.

Ved et almindeligt samråd, åbent eller lukket, er det jo sådan, at da har ministeren pligt til at møde op, men bestemmer jo altid selv, i hvilket omfang hun vil svare, og uanset hvad, så er der en særlig sandhedspflicht for ministeren. Det er også sådan, at spørgsmål til en minister skal holdes inden for det samrådspørgsmål, der er stillet, for det er det, ministeren har forberedt sig på. Det er sådan de almindelige regler i et samråd.

Men det samråd, der altså er indkaldt til her – eller det møde, der er indkaldt til – har sin baggrund i rapporten fra en undersøgelseskommission, og vi har derfor ved sidste møde i udvalget besluttet, at ministeren selvfølgelig skal have de retsgarantier, som følger af forretningsordenen for disse sager. Det betyder for det første, at ministeren har ret til en bisidder, og som det jo vil ses af bilag i sagen, så har ministeren en bisidder.

Det spørgsmål, vi har stillet til ministeren, vedrører de svar, der er afgivet til Folketinget, men jeg vil alligevel godt minde om og henvise til forretningsordenens § 58, sidste punktum, hvor det fremgår, at hvis udvalget måtte ønske at få klarlagt faktiske forhold, så skal ministeren på forhånd gøres bekendt med det. Samrådspørgsmålet drejer sig som sagt alene om svar afgivet til Folketinget, og der er ikke på nuværende tidspunkt i udvalget rejst noget ønske om klarlæggelse af faktiske forhold, hvorfor der altså heller ikke er tilgået ministeren nogen underretning om det.

Ministeren er i dag alene fulgt af de embedsmænd, som i hvert fald nogle af os kender fra en række samråd om andre spørgsmål i Retsudvalget. Ministeren er ved brev fra udvalget gjort opmærksom på retten til i dag at være ledsaget af bisidderen. Ministeren har i dag afstået fra at have bisidder med. Konklusionen af dette må være, at såfremt der under mødet måtte opstå spørgsmål, som ministeren måtte ønske at konferere med sin bisidder om, så må mødet udsættes på det punkt, for at ministeren kan foretage rådslagning med bisidderen.

Før jeg giver ministeren anledning til at præsentere embedsmændene, skal jeg spørge, om der er nogen, der har nogen bemærkninger til det her? Så kører vi efter det, og så giver jeg ordet til ministeren, dog at jeg vil bede ministeren lige – for dem, der ikke måtte kende embedsmændene – at vi lige får navnene på de embedsmænd, der er med.

Justitsministeren (Lene Espersen):

Tak fru formand. Jeg har Jørgen Steen Sørensen med, der sidder her ved siden af mig, og ovre på bænken som ekstra forstærkning har jeg Jens-Christian Bülow og Morten Jakobsen, som også muligvis vil medvirke til besvarelse af nogle af spørgsmålene. Og så har jeg min ministersekretær, Johan Legarth, og min pressemedarbejder, Morten Langager, er med på tilhørerpladserne.

Ordstyreren:

Værsgo til besvarelse.

Justitsministeren:

Tak. I brev af 9. november fra sidste år til udvalget fremkom jeg med mine bemærkninger til den del af beretningen fra undersøgelseskommissionen i den såkaldte Dan Lyngesag, som vedrører min besvarelse tilbage i 2002 af et spørgsmål fra MF Søren Søndergaard vedrørende direkte kontakter mellem Politiets Efterretningstjeneste og Dan Lyngesag.

Udvalget har nu i et brev af 21. december 2006 anmodet mig om at redegøre nærmere for mine synspunkter. Udvalget beder mig mere præcist om – og jeg citerer – at redegøre nærmere for mine synspunkter, herunder spørgsmålet om angivelse af præmisser for svar på spørgsmål til Folketinget, samt redegøre for, om og hvorledes disse synspunkter vil påvirke fremtidige besvarelser.

Med hensyn til min vurdering af selve den omhandlede besvarelse til Søren Søndergaard har jeg ikke så meget at tilføje. Mine synspunkter er udførligt gengivet dels i de indlæg, der er blevet afgivet til kommissionen, mens undersøgelsen stod på, og dels i mit tidligere omtalte brev af 9. november 2006 til udvalget. Men jeg vil gerne i kort form sammenfatte mine synspunkter. Dernæst vil jeg komme ind på spørgsmålet om, hvordan undersøgelseskommissionens beretning vil påvirke fremtidige besvarelser fra Justitsministeriet til Folketinget.

Allerførst og helt overordnet vil jeg imidlertid gerne slå fast, at min allervigtigste prioritet som justitsminister i forhold til Folketinget er at have et godt, et produktivt og et tillidsfuldt samarbejde med Tinget, dets udvalg og dets enkelte medlemmer. Det er i den forbindelse helt afgørende for mig, at de svar, som jeg afgiver på spørgsmål fra Folketinget, er præcise og forståelige. Det var afgørende for mig før Dan Lyngesagen, det er afgørende for mig i dag, og det vil også være afgørende for mig fremover. Det vil jeg gerne have at der ikke efterlades nogen som helst tvivl om.

Jeg vender herefter tilbage til mine synspunkter vedrørende den konkrete sag, dvs. besvarelsen i sin tid af spørgsmålet fra Søren Søndergaard. Som jeg nævnte før, så har jeg for så vidt ikke på dette punkt noget væsentligt at tilføje i forhold til det, som jeg tidligere har anført både over for undersøgelseskommissionen og Folketinget, og derfor vil jeg bare sammenfatte mine grundlæggende synspunkter.

For det første: Den måde, som svaret til Søren Søndergaard blev udformet på, havde alene ét formål, nemlig at udvise størst mulig åbenhed om Politiets Efterretningstjenestes arbejde, samtidig med at de nødvendige hensyn til fortroligheden om tjenestens virksomhed blev iagttaget.

For det andet: I lyset af den mediemæssige omtale af Dan Lyngesagen i dagene forud for, at Søren Søndergaards spørgsmål blev stillet, var vi efter min opfattelse fuldt ud berettiget til i Justitsministeriet at gå ud fra, at det var spørgsmålet om direkte kontakter mellem efterretningstjenesten og Dan Lyngesag på rockerområdet, som Søren Søndergaard sigtede til med sit spørgsmål.

For det tredje: Denne afgrænsning kom efter min opfattelse klart til udtryk i den indholdsmæssige og sproglige udformning af besvarelsen. Der er således efter min opfattelse ikke belæg for, at besvarelsen med rimelighed skulle opfattes således, at der slet ikke – dvs. heller ikke inden for andre

områder end rockerområdet – havde været nogen direkte kontakt mellem efterretningstjenesten og Dan Lyng.

For det fjerde: Det, der ud fra de fortrolighedshensyn, som skal varetages af efterretningstjenesten, ikke blev omtalt i besvarelsen, og som altså dermed skulle være hele omdrejningspunktet i denne sag, var en – i øvrigt meget begrænset – kontakt mellem tjenesten og Dan Lyng på et helt andet område, nemlig våbenspredningsområdet. Der er mig bekendt ikke fra nogen side blevet gjort gældende, at der skulle foreligge nogen form for kritisable forhold i denne kontakt, og det illustrerer for mig det helt selvfølgelige i, at Justitsministeriet intet som helst ønske kunne have haft om at give Folketinget et forkert indtryk af spørgsmålet om direkte kontakter mellem efterretningstjenesten og Dan Lyng.

Dette er i kort form begrundelsen og baggrunden for, at jeg mener fortsat at kunne stå inde for min besvarelse af spørgsmålet fra Søren Søndergaard. Jeg henviser som sagt i øvrigt til mit brev af 9. november 2006 til udvalget og også de indlæg, der er blevet afgivet over for undersøgelseskommissionen. Jeg tilføjer for god ordens skyld, at undersøgelseskommissionen som bekendt ikke har forholdt sig til disse synspunkter. Det skyldes den fortolkning af lov om undersøgelseskommissioner, som kommissionens flertal anlagde, og hvorefter den nærmere vurdering af udformningen af besvarelsen af Søren Søndergaards spørgsmål ikke henhører under kommissionen, men under Folketinget.

Men undersøgelseskommissionen fastslog som bekendt, at der i overensstemmelse med, hvad der er anført i svaret til Søren Søndergaard, ikke havde været nogen direkte kontakt mellem efterretningstjenesten og Dan Lyng på rockerområdet, og det er naturligvis en vigtig pointe i sammenhængen. Samtidig må jeg konstatere, at der uanset det, jeg har anført, og som jeg altså fuldt ud står ved, er opstået en meget omfattende diskussion om, hvorvidt besvarelsen af Søren Søndergaards spørgsmål i tilstrækkelig grad præciserede, at man alene forholdt sig til spørgsmålet om kontakter mellem efterretningstjenesten og Dan Lyng på rockerområdet.

Selve det, at en sådan diskussion kan opstå, må i sagens natur gøre indtryk både på mig selv og også på Justitsministeriets embedsmænd. Dette er også baggrunden for, at jeg ved adskillige lejligheder har tilkendegivet, at hele forløbet af denne sag bestemt vil indgå i mine og Justitsministeriets overvejelser, når der fremover besvares spørgsmål om Politiets Efterretningstjeneste.

Når udvalget i sit brev til mig nærmere spørger, hvordan mine synspunkter vil påvirke fremtidige besvarelser til Folketinget, går jeg da også ud fra, at der navnlig tænkes på besvarelse af spørgsmål vedrørende Politiets Efterretningstjenestes virksomhed, som Justitsministeriet jo – navnlig i perioder – modtager ganske mange spørgsmål om. Det vil jeg gerne sige lidt om.

Det er velkendt, at en efterretningstjeneste kun kan løse sine opgaver vedrørende f.eks. forebyggelse og bekæmpelse af terrorisme og anden meget alvorlig kriminalitet, hvis der kan være en endog meget høj grad af fortrolighed om dens virksomhed. Det gælder ikke mindst med hensyn til, hvilke kilder tjenesten samarbejder med. Kunne tjenesten ikke arbejde under en sådan fortrolighed, så tror jeg, at det vil stå klart for enhver, at dens arbejde ville blive umuliggjort. Det er bl.a. også baggrunden for, at den parlamentariske kontrol med efterretningstjenesten ikke varetages af Folketingets almindelige stående udvalg, men af det særlige udvalg vedrørende efterretningstjenesterne.

I overensstemmelse med dette har det faste udgangspunkt i mange år været, at spørgsmål fra f.eks. enkelte medlemmer af Folketinget om efterretningstjenestens nærmere virksomhed i konkrete sager er blevet besvaret med, at det ikke er muligt at give de ønskede oplysninger. Det er samtidig velkendt, at såvel Justitsministeriet som Politiets Efterretningstjeneste i de senere år har arbejdet for at skabe større åbenhed om tjenestens virksomhed. Der er jo ingen, der kan være interesseret i hemmeligholdelse for hemmeligholdelsens egen skyld, og det har derfor været en vigtig og en højt priorite-

ret opgave at se på, om man kan gå nogle skridt videre i retning af åbenhed – naturligvis hele tiden uden på nogen måde at kompromittere de grundlæggende fortrolighedshensyn, som jeg var inde på i starten.

Det er bl.a. udslag af denne prioritering, når efterretningstjenesten inden for de senere år f.eks. har oprettet sin egen hjemmeside, ansat informationsmedarbejdere og er begyndt at udgive årsberetninger om sin virksomhed. Det var, som jeg tidligere fremhævede, også et udslag af denne prioritering, når vi i besvarelsen af spørgsmålet fra Søren Søndergaard valgte at gå et skridt videre end den sædvanlige praksis og faktisk give de oplysninger, det var muligt at give, og som vi i Justitsministeriet klart mente at spørgsmålet måtte tage sigte på.

I en vis forstand kunne det måske være nærliggende at drage den konsekvens af Dan Lynge-sagen, at vi i Justitsministeriet nu må vende tilbage til den gammeldags form for besvarelse af spørgsmål vedrørende efterretningstjenesten, nemlig ud fra fortrolighedshensyn at afvise at give oplysninger. Så undgår man i hvert fald, at der opstår spørgsmål og misforståelser som i den foreliggende sag.

Jeg vil imidlertid gerne slå fast, at jeg ikke har noget som helst ønske om at bremse den åbenhedsproces vedrørende efterretningstjenesten, som jeg har beskrevet, og som jeg betragter som både en god og en sund proces i alles interesse. Det siger naturligvis sig selv, at jeg fremover vil være endnu mere opmærksom på, om hensynet til den nødvendige fortrolighed om tjenestens arbejde indebærer, at et egentligt svar på det, der spørges om, nødvendigvis må udformes på en måde, der kan indebære en risiko for, at det vil blive misforstået. I sådanne tilfælde vil det rigtigste for både regering og Folketing nok være, at jeg svarer, at det hensyn af særlige forhold, der gør sig gældende vedrørende efterretningstjenesten, ikke er muligt at give de ønskede oplysninger.

Men inden for de rammer, som jeg har skitseret, vil jeg bestemt fortsat bestræbe mig på at udvise størst mulig åbenhed om efterretningstjenestens arbejde, også når jeg besvarer spørgsmål fra Folketingets udvalg eller dets enkelte medlemmer.

Det, jeg her har sagt, tager som nævnt særlig sigte på besvarelse af spørgsmål vedrørende Politiets Efterretningstjeneste. Men det er måske på sin plads her til allersidst at gentage, hvad jeg begyndte med at sige, nemlig at det helt generelt er afgørende for mig, at de svar, som jeg afgiver på spørgsmål fra Folketinget, er præcise og forståelige. Derfor vil den diskussion, som er opstået i forbindelse med Dan Lynge-sagen, naturligvis også mere generelt indgå i mine og Justitsministeriets overvejelser, når der fremover udarbejdes besvarelser af spørgsmål fra Folketinget.

Tak for ordet.

Ordstyreren:

Vi siger tak til ministeren. Er der spørgsmål til ministeren? Line Barfod, værsgo.

Line Barfod (EL):

Tak. Som formanden indledte med, er det jo et historisk møde, vi har her, og ingen af os har prøvet det her før, hvor Folketinget tager over fra undersøgelseskommissionen, men jeg går ud fra, at formanden er fuldt ud kompetent til at gribe ind, hvis der er et eller andet, man kommer til at gøre forkert her, eller man stiller forkerte spørgsmål.

Det, som jeg jo gerne vil tage fat i, det er: Hvad er det, der er ministerens forpligtelse i forhold til at besvare spørgsmål, og hvad er det, som ministeriet kan gøre for at – som ministeren sagde – gøre svarene så præcise og forståelige som muligt? Og der må jeg indrømme, at der er jeg meget enig med mindretallet i kommissionen, som på side 1249 udtaler, at – citat: mindretallet finder det vanskeligt at forstå argumentationen i de forklaringer, som er afgivet af Lene Espersen og Michael

Lunn vedrørende valget mellem det begrænsede spørgsmål, der ville give mulighed for åbenhed om PET's arbejde, og det traditionelle svar. Såfremt ministerens svar blev forstået af spørgeren og andre, måtte man naturligt overveje, hvorfor ministeriet valgte at give et begrænset svar. Den umiddelbare forklaring synes kun at kunne være, at Dan Lyngge havde haft kontakt til PET på andre områder. Ellers synes det ikke at have mening at begrænse spørgsmålet. Citat slut.

Og det leder jo over til, at hvis det virkelig har været ministerens ønske, at svaret skulle kunne være forståeligt, jamen, hvis man så har regnet med, at spørgeren kunne forstå det, så må den naturlige konklusion, når man får et sådant svar, være, at så har der været kontakt på andre områder. Og det vil sige, at ministeren så er gået ud fra, at Folketinget skulle gå i gang med at spørge til andre områder. Altså konstatere, at nå, svaret viser, at der har ikke været kontakt på rockerkriminalitet. Så stiller man et nyt spørgsmål, hvor man så på baggrund af svaret spørger: Har der så været kontakt i forhold til cykeltyverier? Har der været kontakt i forhold til indbrud? Har der været kontakt i forhold til miljøforbrydelser? Og så kan man jo blive ved. Altså, det bliver meget besværligt som folketingsmedlem, hvis det er det, der har været tankegangen fra ministeriet, at man skulle kunne forstå begrænsningen i svaret, og man derfor skulle gå videre med at spørge til alt muligt andet.

Den anden mulighed, der ligger, for at forstå, hvad det er, ministeren har villet med svaret, er jo, at det, man har ønsket, det var, at spørgeren og andre, der læser svaret, skulle forstå det, som at der ikke havde været nogen kontakt med PET. Og dermed, at man holdt op med at stille flere spørgsmål.

Og det, der undrer mig, det er, at ministeren ikke, hvis man er i tvivl om, hvad det er, der er spurgt til, så kontakter spørgeren. Altså, man går bare ud fra, at man ved, hvad det er, spørgeren spørger til. Men det kunne jo lige så vel være, at det, som spørgeren var interesseret i, det var at finde ud af, om der overhovedet havde været kontakt mellem Dan Lyngge og PET, fordi det var meget, meget alvorlige anklager, der blev rejst af Dan Lyngge i pressen, og man ønskede at få afklaret: Hvor omfattende har kontakten været med Dan Lyngge? Hvor store dele af systemet har været i kontakt med ham? – og derfor finde ud af, om der havde været direkte kontakt mellem PET og Dan Lyngge eller ej. Og det kunne man jo nemt afklare – hvad var det egentlig, spørgeren ville? – ved at ringe og spørge. Eller også så kunne man i hvert fald i svaret have afgrænset og tydeligt skrevet, at det her var kun et begrænset svar, og der faktisk var yderligere oplysninger, som man så bare ikke ønskede at videregive.

Det er jo også det, som fremgår af det notat, som Folketingets Lovsekretariat udarbejdede i 2004 til baggrund for det samråd, som Retsudvalget havde med ministeren på det tidspunkt om denne her sag, hvor der er gennemgået en lang række tidligere sager om undersøgelseskommissioner og udvalg osv., der har været gennem tiden, og hvor det fremgår gang på gang, at såvel undersøgelseskommissioner som Folketinget har kritiseret svar fra ministre, hvis det ikke tydeligt har været angivet, at de kun gav delvise besvarelser.

Ordstyreren:

Lige et par praktiske ting. Der er nogen, der har spurgt, om det er en ny socialdemokrat, der har sat sig der. Det er altså fra pressen, og nu har vi altså ikke flyttet ham, så nu lader vi ham sidde, ikke?

Det var det ene. Så er der jo omdelt – skal jeg lige gøre opmærksom på – et notat om ministres oplysningspligt, som Line Barfod har taget med i sit spørgsmål. Der må vi jo så minde om, at dels er der jo altså nogle regler om oplysningspligt, men her er vi undergivet princippet om, at man ikke er forpligtet til selvinkriminering. Det går jeg ud fra at vi er enige om. Jeg kunne ikke lige finde det i stikordsregisteret, men det er i hvert fald et princip, vi er enige om vi ikke presser ministeren til.

Det er måske lige så praktisk, hvis ministeren bestræber sig på, at vi kan høre, hvornår det er opfattelsen af de generelle regler, ministeren eventuelt svarer på, og hvornår det er, ministeren har lyst til at svare på spørgsmål omkring Søren Søndergaards brokkerier, ikke? Værsgo.

Justitsministeren:

Jamen, jeg kan starte med at sige til det generelle først – til Line – at, altså det er en helt fast praksis for os, at vi besvarer de spørgsmål, der kommer fra Folketinget, men vi ringer altså ikke til spørgeren og begynder at tage en diskussion af: Hvad mener du med dit spørgsmål? Jeg vil sige, at med det antal spørgsmål, der bliver besvaret af mig hvert år, så ville der skulle ansættes en del flere mennesker i Justitsministeriet, hvis spørgeren skulle kontaktes, for at man lige skulle finde ud af, hvad baggrunden for svaret var. Vi svarer på de spørgsmål, der kommer, sådan som vi mener, at spørgeren – som vi fortolker, at spørgeren – ønsker at få svar på, og så må spørgeren jo vende tilbage, hvis man er utilfreds med svaret. Det er en helt fast praksis, og det har vi tænkt os at fortsætte med.

Altså, jeg ved ikke, hvordan folketingsmedlemmerne ville stille sig, men jeg ved i hvert fald fra mig selv, at jeg ville da føle mig sådan – jeg ville da ikke have det særlig godt med, hvis der var en minister eller en ministers embedsmænd, der ringede og begyndte at udspørge mig om, hvad baggrunden var for mit spørgsmål. Altså, det ville jeg ikke bryde mig om. Altså, det må holde folketingsmedlemmer frit for at stille spørgsmål.

Så til den konkrete sag og Dan Lyngesagen. Altså, jeg vil blot gentage, Line: Vores eneste ønske, da vi kiggede på svaret, der skulle afgives, det var at åbne op for mere åbenhed omkring PET's arbejde. Og jeg vil sige, hvad jeg også sagde i mit første indlæg: Den mediemæssige omtale, der havde været i dagene forud for, at Søren Søndergaard stillede spørgsmålet, den omhandlede rockerkriminalitet, og derfor var vi helt overbeviste om – det er jo typisk sådan, at når folketingsmedlemmer stiller spørgsmål, så vedrører det sager, der er oppe at vende i pressen – derfor var vi overbeviste om, at det var dén påståede kontakt, der interesserede Søren Søndergaard, og så blev svaret afgivet. Og svaret var jo ikke særlig langt, så jeg vil godt tillade mig at læse det op; bare så vi har in mente, hvad det var, der rent faktisk blev skrevet.

Jeg svarede: I forbindelse med den senere tids presseomtale af et samarbejde mellem politiet og den tidligere rocker Dan Lynges er det bl.a. fremgået, at Dan Lynges har haft kontakt til politiet og videregivet en række oplysninger fra rockermiljøet. Politiets Efterretningstjeneste har i forskellige sammenhænge været involveret i den politimæssige indsats i forhold til rockerkriminaliteten. Chefen for Politiets Efterretningstjeneste har meddelt mig, at han har talt med nuværende og tidligere ansatte og søgt oplyst, om man i den forbindelse også fra efterretningstjenestens side måtte have været i direkte kontakt med Dan Lynges. Han har på den baggrund meddelt mig, at der ikke er fremkommet oplysninger om, at dette skulle være tilfældet.

Jeg mener, at den besvarelse, når man læser den meget grundigt, at så fremgår det, at besvarelsen vedrører rockerkriminalitet.

Men Line, som jeg sagde det i mit første indlæg, og som jeg synes er vigtigt at få præciseret: Jeg syntes selv, og det syntes mine embedsmænd også, at det var et godt svar, der blev afgivet, og at det afgrænsede, hvad det var, man besvarede. Men der har jo været en meget stor diskussion efterfølgende om den besvarelse, og derfor er det selvfølgelig også klart, at jeg vil bestræbe mig på, i det omfang det bliver muligt at besvare den type spørgsmål på lignende måde i fremtiden, at gøre det endnu klarere, så der ikke er tvivl fra folketingsmedlemmerne om, hvad det er, der rent faktisk er svaret på.

Til dit andet spørgsmål om mindretalsudtalelse og om, hvorvidt man overhovedet kan svare på den her måde – for du stiller jo sådan set spørgsmålstegn ved, om man overhovedet kan begive sig

ud af den gren og begynde at svare andet end det sædvanlige formummede om, at det kan man ikke udtale sig om – til det vil jeg sige, at det kommer selvfølgelig an på, hvor mistænksom man er, men jeg tror nu generelt, jeg vil sige om den erfaring, jeg har som medlem af Folketinget i 12½ år, at langt de fleste gange, hvor folketingsmedlemmer stiller spørgsmål, der er de ikke ude med det store fiskenet for at vide alt på et eller andet område. Det er tit typisk på et enkelt sagsområde, de gerne vil have et meget klart svar. Og hvis de får et klart svar på det område, så følger de ikke op og begynder at spørge ind på alle mulige andre områder.

Så jeg mener ikke, at den problemstilling, du rejser, om, at man ikke kan svare på et enkelt område, uden at det skal åbne op for, at så vil man have svar på 20 andre ting – jeg mener ikke, at den problemstilling egentlig passer særlig godt på den måde, som folketingsmedlemmer normalt arbejder på. Normalt går folketingsmedlemmer faktisk ret målrettet efter at få svar på et enkelt område, og hvis jeg der kan give flere informationer, så synes jeg altså ikke, at der er noget problematisk i det. Men det er jo en afvejning, om man synes, det ene eller det andet er rigtigt. Jeg har syntes, det var en rigtig vej at gå.

Ordstyreren:

Jeg skal selvfølgelig lige sige, at jeg kom til at bruge ordet brokkerier – der var ikke derved en stillingtagen til Søren Søndergaards spørgsmål, men alene en henvisning til den diskussion, der var bagefter, altså, for at det lige skal stå helt klart. Det kunne jeg ikke drømme om.

Ole Sohn. Har du ikke bedt om ordet? Du frafalder.

Glimrende. Line, værsgo.

Line Barfod (EL):

Tak. Først lige til noget af det sidste, ministeren sagde, om, at hvis folketingsmedlemmet får et klart svar, så følger man jo ikke op og spørger om noget andet. Nej, det er jo det, der er problemet med det svar, der er givet i denne sag, at man tror, man har fået et klart svar, og derfor ikke følger op og dermed ikke – hvis det er det, der har været formålet med svaret – bliver opmærksom på, at der kan være noget på nogle andre områder, som var væsentlige for Folketinget at få at vide for at kunne vurdere omfanget af Dan Lyngesagen.

Altså, på det tidspunkt, hvor spørgsmålet er stillet og svaret kommer, er det jo stadig væk meget uklart, hvor omfattende den sag egentlig er. Det er nogle anklager, som for de fleste af os må forekomme fuldkommen uhyrlige, og som man stadig, indtil man så kommissionens betænkning om, at det var korrekt, mange af de anklager, der var fremkommet, jo måtte have svært ved at tro på. Altså, det er jo skræmmende læsning, når man kan læse i kommissionens konklusioner, at man bl.a. fra politiets side har bragt sig i en situation, hvor man ikke kunne gribe ind over for kriminelle handlinger; man har bragt sig i en situation, hvor man har misbrugt retssystemet osv.

Og derfor er det jo væsentligt for Folketinget på det tidspunkt, hvor man begynder at spørge ind til sagen, at finde ud af: Hvor omfattende er den egentlig? Herunder finde ud af: Hvor store dele af systemet har været i kontakt med Dan Lynges? Omfatter det også PET? Fordi det kan jo være med til, hvis man bekræfter, at PET har været i kontakt med Dan Lynges, kan det jo være med til at give et billede af, at det faktisk er en omfattende sag; der er noget om det, han siger; det er noget meget alvorligt, som man bør få nedsat en undersøgelseskommission til at se på.

På det tidspunkt var der jo ikke nedsat nogen undersøgelseskommission. Det var jo noget af det, som først skete senere, og derfor er det jo meget væsentligt, at Folketinget ikke bare får et klart svar, men også et fyldestgørende svar, eller, hvis man ikke vil give et fyldestgørende svar, så får et svar, hvor forudsætningen meget tydeligt fremgår.

Og jeg er enig i, når ministeren siger, at det er godt embedsmandsarbejde. Ja, hvis man ser det sådan ud fra sådan rent juridisk håndværksmæssigt, kan man sige; altså koncipisten af det her svar har været utrolig dygtig og fortjener en fremtrædende plads i magtens galleri, hvis den bliver sat op igen. Men det nytter bare ikke i forhold til, at Folketinget har brug for at kunne stole på svarene. Det siger ministeren jo også i sin indledning, at det er afgørende, at der er et tillidsfuldt samarbejde mellem ministeren og Folketinget. Og derfor er vi jo nødt til at kunne få nogle svar, hvor at, hvis de kun dækker er del af det brede område, der er spurgt til, så fremgår den forudsætning klart.

Og hvis ministeriet er i tvivl om, hvor bredt man spørger, så kan de enten ringe – jeg vil sige, at det er jeg nu jævnligt ude for, at man gør fra ministerierne, enten hvis man ikke mener, det er det rigtige ministerium, der er spurgt til, og man derfor skal vide noget mere om baggrunden for spørgsmålet for at finde ud af, om det nu er det rigtige ministerium, eller hvis man simpelt hen er i tvivl om, hvordan man skal svare. Eller også så kan man i ministeriets svar klart angive: Vi har forstået, at det, der spørges til, er sådan og sådan. Og så svarer man på det. Så er ingen i tvivl om, hvad det er, der er svaret på.

Og det er jo, som jeg sagde før, også tydeligt gengivet i det her notat fra 2004 med gennemgang af de forskellige undersøgelser, der har været tidligere om denne her slags svar, hvor det fremgår i forhold til Kjærboelsagen – altså tilbage til dengang, hvor »Hans Hedtoft« gik ned – at man nåede frem til, at ministeren har forpligtelse til, når vedkommende besvarer et spørgsmål i Folketinget, at svare på en fyldestgørende og korrekt måde, således at væsentlige oplysninger ikke forties for Folketinget. Og Folketinget valgte at understrege det beklagelige i, at ministeren så ikke havde levet op til det.

I forhold til dagpengesagen da lagde man også fra dommerundersøgelsen en norm til grund om en korrekt og fyldestgørende information af Folketinget, og Folketingets flertal tilsluttede sig kritikken af ministeren.

I forhold til sagen om kreativ bogføring i Skatteministeriet lagde kommissionsdomstolen også normen til grund om, at væsentlige oplysninger af betydning for Folketingets stillingtagen ikke må foreholdes stillingtagen. Og kommissionsdomstolen karakteriserede daværende skatteminister Anders Fogh Rasmussens svar til Folketinget som urigtige, behæftede med fejl eller meget uklare. Han var så selv gået af, så Folketinget tog ikke stilling til det, men ...

Det samme i Spar Nord-sagen, hvor det særlige undersøgelsesudvalg fastslog, at upræcist formulerede spørgsmål ikke fritager en minister fra forpligtelsen til at give fyldestgørende besvarelser, og det legitimerer ikke tilsvarende upræcise svar eller såkaldte ikkesvar. Og da var Ole Stavad så også gået af, før Folketinget tog stilling til den undersøgelse.

Men for at sige, at der ligger altså en norm om, at man skal svare fyldestgørende, og hvis ikke man gør det, så skal man gøre det meget klart. Og derfor – ud fra også det, ministeren siger om, at man fremover til bestrebe sig på at svare mere klart – betyder det så, at man skal forstå det sådan, at ministeren sådan set i bagklogskabens klare lys mener, at det var beklageligt, at svaret blev udformet på den måde, som det gjorde, så man ikke tydeligt kunne se, at der var tale om en begrænset del, man svarede på?

Ordstyreren:

Værsgo til ministeren.

Justitsministeren:

Tak. Men jeg vil sige til dig, Line, i forhold til det sidste, du siger, at jeg er fuldstændig enig i den norm, du beskriver. Altså, vi tilstræber i de mange, mange hundrede – ja, over tusinde – besvarelser, der bliver givet fra Justitsministeriet hvert år til Folketinget, at det er korte, enkle, letforståelige

svar, der bliver afgivet. Det bestræber vi os virkelig, virkelig på. Og derfor er jeg helt enig i, man kan sige dine generelle betragtninger om, hvordan en minister skal besvare spørgsmål. Sådan må det være. Og jeg vil sige, det var også det, vi forsøgte at gøre med den besvarelse.

Jeg ved godt, du har en anden opfattelse af det, men det var det, vi forsøgte at gøre, da vi svarede Søren Søndergaard. Det var ren venlighed fra min side af ikke bare at give det sædvanlige intetsigende svar, men prøve at give et svar, der fortalte noget mere. Og vi forsøgte virkelig at opstille meget klart præmisserne for vores besvarelse. Nuværende højesteretsdommer Jens Peter Christensen har også rost besvarelsen. Du har så også rost den juridiske udformning af den – måske med lidt andre ord end Jens Peter, men det lader vi nu ligge.

Men tilbage står, Line, som jeg også har sagt, at selv om jeg synes, vi gjorde os umage dengang og afgav en meget klar besvarelse, så har det gjort indtryk på mig, at der har været den her diskussion. Ingen tvivl om det. Og derfor vil vi gøre os endnu mere umage i fremtiden. Så vi har lyttet til det, som Folketinget har sagt og efterlyst om at præcisere det endnu mere. Og det vil jeg gøre; det kan I roligt regne med.

Ordstyreren:

Ja tak. Er der andre, der ønsker ordet? Line igen.

Line Barfod (EL):

Bare: Det glæder mig, at ministeren fremover vil tage kritikken til efterretning, og det forstår jeg så som, at ministeren så også set i bagklogskabens lys beklager, at det så ikke endnu var slået igennem på det tidspunkt, at det er diskussionen, der så har udløst, at man fremover vil gøre det mere klart, ikke?

Ordstyreren:

Ja, det må vi jo høre hvad ministeren mener om.

Justitsministeren:

Jamen altså, jeg tror, jeg allerede har sagt det så klart, som jeg kan, at når Folketinget giver udtryk for, at de gerne vil have, at man svarer endnu klarere, så tager jeg det til efterretning. Jeg har ikke andet ønske end ud over at i det daglige have et godt samarbejde med Folketinget om lovforslag og andet, men også at der er tilfredshed med de besvarelser, der bliver afgivet, og derfor lytter jeg også. Og det mener jeg at enhver minister skal gøre; ellers så får man et besværligt liv herinde, og det er sjovere at diskutere politik end at diskutere formuleringer. Så det lytter jeg selvfølgelig til.

Ordstyreren:

Jeg tror, at vi må sige, at dette møde med ministeren er udtømt. Og derfor skal jeg også sige til alle dem, der ikke er med fra Justitsministeriet eller fra Folketinget – og det er kun dig – skal forlade lokalet, fordi resten af mødet uden ministeren er et lukket møde. Og det tager ikke ret lang tid